

BRASSÓI LAPOK

Szerkesztőség * Kiadóhivatal * Nyomda
BRASSÓ, KAPU-UCCA 64-66 SZÁM

POLITIKAI NAPILAP

TELEFON-INTERURBAN: Szerkesztőség és kiadóhivatal 1-77 és 82 szám

XXXIV. évfolyam 212. szám

Főszerkesztő
SZELE BÉLA dr.

Hétfő, 1928 szeptember hó 17

Mi ez? Mi ennek a neve?

Írta: BENEDEK ELEK

Ennek a nyárnak az elején tizenkét városba látogattam el az én székelly fiaimmal, s mindenütt ugyanazt a bevezető beszédet kellett felolvasnom. Igen, felolvasnom, s nem előadni, mert bár volt miniszteri engedélyünk, — itt-ott meg is cenzurálták írásainkat. Az én bevezető beszédemen végig vonaglott az a bizonyos nyomorúság, aminek röviden erdélyi sors a neve. Mi ez? Mi ennek a neve? — kérdeztem újra meg újra s egy volt a feleletem mindig: Ennek a neve erdélyi sors. Szerencsésen eljutottunk Csikszederdtől Szilágysomlyón át Szatmárig, itt aztán a cenzor végig kiverespláhszolta az „erdélyi sorsot”, sőt külön is ráírta, hogy az „erdélyi sors” túrlendő. Mit gondoltok: hogyan pótoltam az erdélyi sorsot? Így: Mi ez? Mi ennek a neve? Ennek nincs neve. Hálás köszönet a cenzornak, mert az erdélyi sorsnál sokkal többet mondatott velem.

Eszembe juttatja most ezt a kérdést s erre a feleletet Szabó Dezső, a budai Orbánhegyen remeteszkedő székelly, aki lelketlenül agyba-főbe verte s tetőtől-talpig beszárta a Szűzmáriás Királyfi íróját, Tamási Áront. Ha már most én azt kérdezem: Mi ez? Mi ennek a neve? Ugy-e, nem felelhetem rá: erdélyi sors. Nem, nem. Ennek nincs neve. Hogy hová aljasodhatik le egy nagy író tollán a mi drága szép nyelvünk, ime, előre bocsátok egy-két stílusvirágot: „Egy ilyen ták, egy ilyen tatar, egy ilyen nyilge, egy ilyen gocoj, egyszóval: egy ilyen hólyag.” (Már t. i. a szűzmáriás királyfi.) „Minden harmadik lapon köpi a markát, a sajátját és a főhőst”. Azután: „olajos habarcsu nyelvpájcsli”, „Székely paraszti kan”. „Ó, Szabó Dezső részegen ír és engem ráz a macskanyöször.”

Ez már nem szembeköpi, de köpdösés. Ez már nem a nagy írónak, de a rossz embernek az írása. Azé a rossz emberé, aki a maga írásain kívül nem akarja meglatni senki másnak szép írását. Akinek nem ünnep, ha egy új csillag jelenik meg a magyar égen. Aki nem örvend annak, hogy rajta kívül más is gazdagítja a magyar irodalmat, de nevenincs fájdalmat érez s ez a fájdalmas nevenincs káromkodásban tör ki. En sajnállok minden rosszlelkű embert, mert van-e nagyobb szerencsétlenség a rosszlelkűségnél? Sajnállok minden képzelődő embert, mert szerencsétlenségnek ez is elég szerencsétlenség. Rosszlelkűség és képzelődés diktálta az orbánhegyi székelly remetének ezt a nevenincs írást, amikor elvetélt fiának nevezi Tamási Áront, amikor az ő regényhőseinek fattyugyermekeit látja a Szűzmáriás királyfiában. Hiszen van két hasonlatosság Szabó Dezső regényei és Tamási Áron regényei között. Egyik hasonlatosság: Tamási Áron könyve ép úgy tele van ragyogó képekkel, mint a Szabó Dezső regényei, de egyetlen egy kép sem a Szabó Dezsőé. Másik: Tamási Áron még nem művésze a szerkesztésnek, ez bizonyos. De Szabó Dezső sem: ez is bizonyos. Érdekes: Szabó Dezső észreveszi a maga hibáját Tamási Áronnál, de nem veszi észre az erényeit.

Hogy Szabó Dezső Jánosa, Bálintja és még nem tudom kiye — félbemaradt ember, most már senki másnak nem szabad félbemaradt emberhez nyulni? Mint ahogy Petőfi fáján ezrivel terem a meggy, ezrivel vergődik, tépelődik Erdélyben, főként a Székely földön a félbemaradt ember s aki ezek közül akar valamit cselekedni a fajáért, de nem tud, az mind tragikus alak. Miért tragikus? Mert a félbemaradottsága miatt nem tud cselekedni. Vagy ha cselekszik, alig van ebben köszönet. Miért lett félbemaradt ember? Azok miatt a régi világból ittmaradt vaskalapos korbulyok miatt, akik nem értették s nem is akarják megérteni a gyermeki lelket soha. Akik nádpálcával nevelték a faluról behozott vad csikókat, nem szeretettel. Akik nem látták meg a Csorja Bódikban a szívet. Akik csak a patkós csizmát, a fehér harisnyát látták s bár többnyire maguk is patkós csizmában hajszolták ki a nadrágot maguknak, a bársonybugyogós urfiakat becézték és ültették az első padba.

Csorja Bódi, a vergődő lelkű, félbemaradt ember, igazi tragikus alak. Tragikus a nép is, amelynek

szűföttje, mert a véreből való vér rendszerint félbemaradtan került haza a falujába, a nem véreből való vér pedig — tiz ujjamon összeszámlálhatnám, akik valóban szívükre ölelték az Istenadta népet. Nem akarom terhelni az olvasót a magam esetének elmondásával, csak jelzem: közvetlen az érettségi előtt hajszál hiza volt, hogy ki nem csaptak engem, a mindig eminens diákok, éppen amikor némi dicsőséget szereztem a kollégiumnak egy felolvasással. Vala pedig a témám: a patkós csizma. S főként ez a „durva” téma bosszantotta fel az én Korbulyomat, aki szintén patkós csizmában lépett a bugyogós pályára. Most én is félbemaradt ember volnék, s ahogy ismerem magamat, én is mindent szeretnék tenni a fajtáért, s minden valószínűség szerint semmit sem jöl — s most én is ott állnék a hadbírósg előtt, mint kommunista. Mert félbemaradt ember, tragikum az is, hogy a félbemaradtnak nincs magához való esze: az nem érti a módját, hogyan kell a vörös lobogó alól genialis lendülettel a keresztény nemzeti lobogó alá menekülni, s mert nincs, a vég: letűlelik s a tömlőc fenekén fejezi be félbemaradt életét. Ha irigy természetű ember volnék, irigyelném Szabó Dezsőt, nemcsak regényeire, de irigyelném az orbánhegyi remeteségéért is, hol a megtorlás veszedelme nélkül lehet sárba tiporni Erdély pennás napszámosait.

Az „Indiszkkrét notesz” legujabb szenzációja

Stere, a nemzeti-parasztpárt vezére javasolta a régenstanács mai formáját — Ferdinánd király a következő régenstanácsot szeretne volna: Mária királyné, Presan tábornok és Miron Christea patriarcha

Bukarest. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Az Adeverulban időnként megjelenik egy-egy cikk Scrutator aláírással és a cikkek mindenkor a legnagyobb feltűnést keltik: „Jegyzetek egy indiszkkrét noteszből”, — ez a címe e feljegyzéseknek és ez a cím tényleg nagyon találó, mert a cikkek mindenkor olyan indiszkkrét kulisszatitkokról rántják le a leplet, melyekről csak nagyon kevesek és csak nagyon beavatottak mondhatnak valamit. Az indiszkkrét notesz legujabb szenzációja a következő:

Amikor Károly volt trónörökös lemondott rangjáról, az udvarnál elhatározták, hogy megalakítják a régenstanácsot, mely a király halála után átveszi a királyi jogok gyakorlását. Ferdinánd király tervei szerint a régenstanács a következő tagokkal állott volna: Mária királyné képviselte volna a dinasztia, Presan tábornok a hadsereg képviselője lett volna és a régenstanács harmadik tagjaként a patriarcha, vagy pedig Buzdugan, a Legfelsőbb Semmitőszék elnöke került volna be.

Az udvar részéről Stirbey herceg kapott megbízást arra, hogy e listát közölje Stere-vel, aki akkor a Mihalache elnöksége alatt álló parasztpártnak volt egyik vezetőtagja. Az udvar ugyanis akkor még nem bízott Mihalache pártjában, azt hitték a parasztpárttól, hogy erősen baloldaliak és forradalmi alapon állnak és így elsősorban az volt az udvar célja, hogy ez a legbaloldalibb pár adja meg beleegyezését a régenstanács felállításához.

Stere, amikor meghallotta, hogy a felállítandó régenstanácsban Presan tábornok neve is szerepel, a leghatározottabban tiltakozott ellene. Annak idején ugyanis Presanról az volt elterjedve, hogy legbizalmasabb embere Bratianu Jónelnek, akinek csak az a célja, hogy katonai diktatúrát kiáltson ki az országbán. Stere kijelentette Stirbey hercegnek, hogy abban az esetben, ha az udvar a parasztpárt tiltakozása dacára mégis régensrangra emeli Presan tábornokot, úgy a parasztpárt

Micsoda szép leket az élet az Orbánhegy tetején! S ha látná, micsoda szomorú itt! Az a sárbaüppelt ifjú, az Orbánhegyenél kissé messzebből, Amerikából jött haza, hogy az irodalomnak éljen, (amint hogy itt csak élni lehet az irodalomnak s nem élni belőle) s im, az orbánhegyi remete rácsap, mint csirkére az üllő, nem gondolva meg, hogy pacsirtára csapott le.

Támolyogván az agyam és a szívem vérével viszszahódított kertemben, szüntelen azt érzem, hogy reng a föld a talpam alatt, s egyszer csak kicsuszlik alóla. És szüntelen kísértget az a gondolat: minek jöttél haza? Miért nem mégy vissza? És én perelek vele szüntelen: Nem hallgatsz? Szót se többet, mert beléd lövök... Érted-e, mi ez, ó orbánhegyi remete? Érzed-e, hogy mekkora fájdalmat okozál öreg szívemnek? Nekem, aki ezen az ide-odarengő földön mentem a menthetőt s megünnepeltem minden írást, a melyben a talentum mellett magyar lélek lakozik, — látván, mint hengergeted meg a sárban Áronkát, ezt a gyermeklelkű, ezt a szépségeiben dúsalkó ifjút. Ha neked igazad van, ó orbánhegyi remete, mi mindnyáján (Makkai Sándor, Jancsó Béla, Gál Gábor, Kömives Lajos s tán mások is) akik új csillagot ünnepelünk Tamási Áronban, költőzni való bolondok vagyunk. De neked nincs igazad, ó orbánhegyi remete! A te igazságod olyan igazság, amelynek nincs neve. S hogy ebben a te nevenincs igazságodban „megszivlelendő” szempontot talált egy erdélyi újság (oldalnyi dicsőimusz leközlése után) nehogy javadra írd, ó orbánhegyi remete!

Ennek sincs neve!

nem egyezik bele ez intézmény felállításába és a parlamentben a legélesebb harcot hirdeti a régenstanács ellen.

Az udvar honorálta Stere, — illetve a parasztpárt kívánságát, — és megváltoztatta a régenstanács tagjainak névsorát.

Elhatározták, hogy Miklós herceg fogja a régenstanácsban képviselni a hadsereget és tekintettel arra, hogy a régenstanácsnak nem lehetett két tagja a dinasztiaiból, ezért úgy határoztak, hogy Mária királyné nem lesz tagja a régenstanácsnak. A másik két helyre Miron Christeát és Buzdugant jelölték. Stere hozzájárult a régenstanács ilyen módon való összeállításához, és a régenstanács ebben az összetételben meg is alakult.

Az „Indiszkkrét notesz” e feljegyzése kétségenkívül óriási szenzációt fog kelteni. Hiszen ma már tisztán látható, hogy Stere annak idején tragikus tévedés áldozata volt. Presan tábornok sohasem volt Bratianu Jónel embere, sőt annyira nem volt az, hogy a nemzeti parasztpárt már hónapokkal azelőtt illetékes helyen bejelentette, hogy hajlandó bármikor elismerni egy átmeneti kormányt, melynek Presan tábornok volna az elnöke és mely az az célból alakulna, hogy a választásokat levezesse. De Stere tévedése nemcsak ebből a szempontból tragikus, hanem Mária királynő személye miatt is. Stere volt az oka annak, hogy Mária királyné ma nem tagja a régenstanácsnak és erről a kérdéssel az Indiszkkrét notesz szerzője a következőket írja:

— Bratianu Jónel is ellene volt Mária királynő régenstanácsi tagságának és akkor senki sem tudta, hogy mi lehet ennek az oka. De ma, amikor az özvegy királynő állásfoglalását ismerjük, Bratianu Jónel állásfoglalása liberális szempontból igazolva van.

Tragikus tévedés áldozata volt tehát Stere és az Indiszkkrét notesz szerzője szerint a nemzeti parasztpárt mai vezetői közül a legtöbben csak e közlemény megjelenése után szereztek tudomást arról, hogy mi történt azokban az izgatott napokban.

Olaszország nyíltan az Anschluss ellen foglalt állást

Mi lehet a Népszövetség feladata ebben a kérdésben?

Róma. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Seipel kancellár legutóbbi genfi sajtónyilatkozata különösen Olaszországban keltett fel-tűnést. Rómának fájdalmas pontja a kisebbségi kérdés, mert európai kapcsolatai azt követelik, hogy liberális álláspontot foglaljon el a kisebbségi problémák megoldása terén, a maga kisebbségeit viszont szeretné egyszerűen lenyelni s emiatt állandó feszültségben él Ausztriával.

A Giornale D'Italia vezércikkben felel Seipel nyilatkozatára. Leszögi, hogy Itália álláspontja alapján a kisebbségi kérdés nem adhat okot további vitára.

Az olasz osztrák politikai jóviszony helyreállítását azonban nagyon akadályozza az a csökönyös csatlakozási agitáció, amit Ausztriában folytatnak.

Az Anschluss nem életszükséglete Ausztriának, az agitáció tehát annak a mozgalomnak az egyik megnyilvánulása, amely az imperialista Németország helyreállítását célozza. Olaszország egészen nyíltan foglal állást az Anschluss ellen és állásfoglalása nem is maradhat hatás nélkül.

A londoni Manchester Guardian élénken foglalkozik az Anschlussal. Kifejti, hogy a két rokon nemzet között már régóta erős közlekedési vágy tapasztalható. A csatlakozás be is következik, mielőtt mindkét ország elérkezne látja erre az időt. Megakadályozni ezt aligha lehet s talán nem is volna hasznos. A népszövetségnek az a feladata, hogy az időszzerűtlen csatlakozási kísérlet esetén lépjen közbe, esetleg tiltakozzék is, egyébként azonban formálisan adja beleegyezését. A tagállamoknak külön-külön semmiesetre sincs joguk beleavatkozni az ügybe.

Ejnye, Erdélyi Miklós!

Nagyvárad. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Erdélyi Miklós nyilatkozik. Távolból nyilatkozik Erdélyi Miklós. Bukarestből Brassóba. De távolabb van az igazságtól, mint Nagyváradtól ebben a nyilatkozatában az egykori színigazgató. Nem vennék észre az egészet, ha nem venne ő azontul nagy svungot ahhoz a cáfolathoz, amelynek a részein úgy ordít ki az ellentmondó igazság, mint ahogy Erdélyi Miklós éppen hazugsággal akarná lekeni, betakarni, hogy megbukott volt, nincs, fene bánja. Azaz, hogy a fene se bánja.

Erdélyi Miklós cáfolatát pontonként kéne elővenni, de már az első pontnál megakad az ember, hogy mit feleljen. Azt mondja ebben az első pontban a nekikeseredett színidirektor, hogy Erdélyben neki volt a legkiválóbb társulata. Nem tudjuk, mit szól ehhez például a kolozsvári társulat, de hogy mit szól ehhez a váradai közönség, azt tudjuk. És elég süket Erdélyi ur, ha még most sem akarja tudomásul venni. A második pontban azzal hivatkozik Erdélyi Miklós, hogy őt rántották ki boldog magányából, két évvel ezelőtt, mint az egyetlen, aki megmentheti a nagyváradai színházat. E sorok írója volt az első, aki felvetette Erdélyi Miklós nevét s azután valóban egy lapszerkesztővel az élén küldöttség kérte sietve őt, hogy netán fogadná el a direktorságot. Ez a rendezés volt a színigazgató életében a legsikerültebbnek mondható, mert hiszen az ő reaktíválása nem jelentett mást, mint meghosszabbítani, leplezni a Gróf László rezsimet. — Mert Gróf László a két év előtti színházi botrány miatt, amikor koldulni küldte és nem fizette ki a színészeit, számításba sem jöhetett többet a direktori pozícióban. Veje-urát fedezte Erdélyi Miklós, amikor dinasztikus érdekek előszólitották.

Nem igaz az, hogy Erdélyi Miklós nem tartotta zárva a színházat Nagyváradon annak ellenére, hogy román szintársulat nem foglalta el azt. Igenis, Erdélyi Miklós számtalan esetben, nem tíz, nem husz, hanem legalább harminc este tartotta zárva a nagyváradai magyar színház kapuit, tisztán abbaól az indokból, hogy fizetetlen és fellépésenként dotált színészeivel neki így volt az anyagilag előnyösebb. Igaz az, hogy Erdélyi Miklós nem adott három-négy ezer lejes havi fizetéseket.

Nem adott ugyanis egyáltalán fizetést a következő színészeknek:

Horváth László fődrámai hősnek, Kornai és Bereng drámákban és operettekben egyaránt főszerepekben foglalkoztatott színészeknek, nem adott havi fizetést Felbő Ervin táncos-komikusnak, Gál Piri társalgási színésznek, Stoll Béla komikusnak, Pogány Janka komikának, Körösy Jucinak, Tompos Józsefnek, s akárhány tagjának még, akinek a neve mo-

mentán nem jut eszembe. Őt, vagy összesen hat olyan színésztagja volt az elmúlt esztendőben Erdélyi Miklósnak, aki tőle rendes havi fizetést élvezett. A többi csak fellépti díjakat kapott, fellépésenként 2—3—400 lejt. Éheztek, nyomorogtak Erdélyi kifacsart, kényszerült helyzetükben megzsarolt színészei, akiket ha elvitt Szatmárra, Bányára, vagy Szigetre, egy

**„Felség, adja meg a negyven frankot,
amit tíz évvel ezelőtt adtam kölcsön Önnek...”**

Intím részletek az albán király multjából, amikor még kölcsönpénzen kártyázott...

Bukarest. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Az egyik bukaresti kávéház terraszán ülünk. A jazz-band fülsiketítő módon játszik, igyekszik a Calea Victorieián végig robogó ezer autó larmáját tulkiabálni. Az asztalfőnél ül új ismerősünk, akinek sem a nevét nem tudjuk, sem azt, hogy honnan jön és hová megy. Bukarest tele van az ilyen figurákkal. Nagyon elegánsak, választékos a modoruk és monoklit viselnek. Ma feltűnnek és egy óra múlva már mindenkit ismernek és másnapra már száz kilométerekkel tovább viszi őket a vonat. Bukarest egyik állomása ezeknek a titokzatos multu embereknek, akikről senki sem tudja, hogy mi-ből élnek és mégis tele van a pénztárcájuk. — Mindenütt megjelennek, ahol valami történik. A mi ismerősünk is Tiranából jött. Részt vett Ahmed Zogu királlyá koronázásán.

— Párisban hallottam, hogy Ahmed Zogut királlyá fogják koronázni, — mondta az új barátunk — és gondolkodás nélkül a legelső vonattal utaztam Tiranába. Ahmed Zogu nekem régi barátom volt és nagy illetlenség lett volna tőlem, ha egy ilyen fontos esemény alkalmával nem keresem fel...

Lausanneban 913-ban ismerkedtem meg egy fiatal egyetemi hallgatóval. A Rue de Bourget utcában laktunk együtt egy penzióban, szemben az Old-India teaházzal. Ezt a fiatal diákot akkor Ahmed Maty-nak hívták. Csendes fiú volt, az egyetemre járt, velünk csak ritkán járt ki a városba, mert nem volt nagyon sok pénze...

Egy délután odahaza voltam a penzióban, egy jó könyvet kaptam és azt olvastam, amikor a sarki kávéház pincére kopogott be a szobámba, átad egy névjegyet. Ahmed Maty írta és arra kért, hogy sürgősen jöjjelek le a kávéházba: Egy ilyen kérést nem lehetett visszautasítani. Lementem és látom, hogy az én albán diákom, négy görög társaságában ül és pokert játszik. Amikor meglátott, hálásan rámosolygott és intett, hogy beszélni akar velem. Éppen a legjobb ütőlap volt a kezében, a legjobb ütőlap a játékban és én már boldogan állapítottam meg magamban, hogy ha ilyen jó lapjai vannak, akkor biztosan nem pénzt akar tőlem kérni. De a szemben ülő játékosnak egy Carré-ja volt és az én albán barátomnak fizetnie kellett. Illetve én fizettem, mert egyáltalában nem zsenirozta magát és a partnerei előtt negyven frankot kért tőlem kölcsön. De nem hozott sok szerencsét a pénzem neki. Husz percen belül elvesztett 32 frankot és akkor rosszkedvűen felállt és eljött velem vacsorázni. Ennek ma pontosan tizenöt éve...

Két ügyes segéd

fűszer- és rőlészületbe azonnal főlévelik
Kutlik Ferencz Aita-Mare
Jud. Trei-Scaune 814

nap multán gázsijukból kellett fedezni a szállodát is. A 2—3—400 lejekből. Ki beszélhetett itt ezek után művészi nivóról? A publikum undorral fordult ki a színházból, ahol handabandáztak, koklerkedtek, a drámából operettet csináltak és amely művelet úgy szerepelt, mint magyar színházi kultúra. Ilyen színházi cikuszta nem óhajtott többet Nagyvárad. Nem óhajtott annak ellenére sem, hogy amint Erdélyi ur válaszából kitűnik, ő volt az egyetlen áldozatkész színháztámogató az elmúlt évben Nagyváradon. Negyszázezer lejt vett ki saját zsebéből, hogy színháza legyen a városnak és ime, gavallériája ennek a derék direktornak nem hanyatlott, az idén is kész negyszázezeret elpazarolni.

Erdélyi Miklósnak azonban, mielőtt a jövőre gondolna, még kötelességei vannak a multtal szemben. A pontos gázsifizető ugyanis ebben a pillanatban még adós összes színésznek. Nem fizette ki, elfelejtette kifizetni Erdélyi Miklós a szigeti turáról és nagyváradai bucsuestékről fennmaradt adósságát, a fellépti díjas színészeknek. Annak ellenére, hogy Nagyváradon már 35 százalékot leengedtek fellépési díjaikból Erdélyi színészpáriái.

Nem vezetünk Erdélyi Miklós ellen kampányt, sem én, sem a két kolléga. Erdélyi Miklós ellen egy ember vezetett kampányt, de ez aztán sikerült, ezt az embert úgy hívják, hogy Erdélyi Miklós.

Bárdos László

Ahmed Maty egyszerű albán diákból Ahmed Zogu albán király lett.

— És azért utazott le Tiranába, hogy visszakérje a kölcsönadott negyven frankot?

— Nem, csak nem állhattam oda az új albán király elé: Felség adja meg a kölcsönadott negyven frankomat... De a szárnysegédjének megemlítettem a dolgot... és a kabinetfőnök pontosan kiszámította, hogy ez a negyven arany frank mennyit ér ma kamatos kamatokkal együtt és ígéretet tett, hogy néhány hét múlva, ha az államkassza kipihihi a koronázási költségeket, egy párisi bank utján ki fogják utalni a pénzem, ne felejtse el, hogy majdnem százezer lejt ér ma az a tizenöt év előtti negyven svájci frank...

Ismerősünk idegesen kiveszi az arany óráját. Feláll. Bocsnatot kér és otthagy bennünket. Negyvennyolc óra múlva már biztosan egy bécsi kávéházban meséli el találkozását az albán királlyal.

A nagyenyedi Iparos Önképzőkör 40 éves jubileuma

A számottevő tevékenységéről ismert nagyenyedi Iparos Önképzőkör szeptember 23-án üli meg 40 éves fennállásának jubileumát, kapcsolatosan a most épült kulturházának felszentelésével. A szép előadó terem létesítése részben a tagok és a pártfogók áldozatkészségének az eredménye. A nevezetes jubileumot Erdélyszerte országos jellegűvé teszi az a körülmény, hogy az Iparoskör fővédnökséggel tisztelte meg közéletünk több kitünőségét, meghívja az összes hasonló egyesületeket, az ismert tevékenységi iparos vezéreket, akiknek személyes részvétele buzdítás lesz a további munkára. 22-én ismerkedési estély lesz, 23-án, vasárnap délelőtt 11 órakor kezdődik a jubileum házszenntelése, délelben bankett és este 8 órakor műsoros estély, kiváló művészi programmal. Fellép dr. Székelyhidny Ferenc, a budapesti operaház művésze is, aki egyben családilagatóban lesz Nagyenyeden, továbbá dr. Inczedy-Joksmann Odón Dalosszövetségi elnök és Balogh Gizella zongoraművésznő. Dalkari számok, előképek és tánc fejezik be a szép ünnepséget. A résztvevő vendégek részére az elnökség lakásról gondoskodik. A rendezőség élén Balla Béla elnök áll, aki mindent elkövet a jubileum sikere érdekében. A kör díszes iparművészeti remekbe készült zászlóját özv. Kunsch Antalné zászlóánya koszoruzza meg.

**Női-kabát kelme
és trico-costüm
ujdonságok!**

CZINK & VERZAR

DIVATÜZLETÉBEN BRASSO
Kolostor és Welsz Mihály-u. sarok

2931

A paktum

A szatmári eset fanulságai

Szatmár. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Kisebbségi sorsunkban sok keserű csalódásunknak, sok ellentétnek voltak okozói a paktumok, amelyekben gyakran megkopott a becsület, meghajlott a gerinc, elolvadt a kisebbségi akarás ereje. Immár csaknem évtizedes kisebbségi multunknak talán valamennyi paktuma bennünket alázott meg, a mi népünk bídjalmát növelte, a mi vezetőink lejárataához vezetett, a mi borus egünket tette még reménytelenebbül éltető. Mert még eddig csaknem valamennyi paktumunk csak minket kötelezett, mert mi ostobaságig nem becsületességgel betartottuk a paktumot akkor is, amikor látuk, hogy becsapnak bennünket, hogy csak eszközök vagyunk egyik-másik kormány, párt, vagy érdekesoport kezében,

Ami a legfájdalmasabb jelenség ezeknél a bennünket károsító, gyakran szinte erkölcselenségig határos paktumoknál az, hogy amikor kiderül, — minden esetben kiderül — hogy becsaptak bennünket, akkor reánk szakad a régi átok és a sikertelenség miatt széthuzás támad sorainkban.

A szatmári paktum körül zajló hullámok, amelyek a Brassói Lapok leleplezései nyomán országos figyelmet keltettek, a maguk zavarosságában legjellegzetesebben mutatják a kisebbségieknek a hatalommal kötött paktumainak azonos sorsát és fájdalmas eredményeit. Mert mi is történt Szatmáron, azokon a kulisszatitkokon felül, amelyeket cikkeink tártak a világ elé?

A szatmári városi tanácsot már hónapokkal ezelőtt föl akarta oszlatni a kormány, amelynek nem szűnt, hogy a város élén nemzeti parasztpárti polgármester áll és hogy a városi tanács tagjai között még van egy-két liberális. Amikor ugyanis a városi választások voltak, akkor Averescuék voltak kormányon és akkor — szintén egy szerencsétlenség és megszegett paktum folytán, amelyben becsapták a magyarokat — 15 kisebbségi tanácsos mellett 24 averescuánus és nemzeti párti tanácsost választottak meg. Liberális csak a kinevezett tagok között került meg vagy három.

Amikor tavaly nyáron újból kormányra kerültek a liberálisok, az egész országban megkezdődött az erőszakos hadjáratot a városi és megyei tanácsok ellen, igyekeztek kicserélni a tanácsok ellenzéki tagjait, hogy így liberális többséget biztosítsanak azokban. Ezeresetek azok a botrányok, amelyek között a kolozvári, nagyvárad, aradi városi tanácsokat feloszlatta a kormány. Ugyanakkor a szatmári városi tanács ellen is megindult a hajsza és egyik inspektor generált a másik után küldte Szatmárra a kormány, hogy valamiképpen okot találjon a tanács feloszlására.

Mivel azonban a város közvéleménye nagy felháborással fogadta ezeket a vizsgálatokat s élesen elutasította az erőszakos bűnkeresést, a kormány megpróbálta magát és elállott a fölloszlatás tervétől annak dacára, hogy az egyik inspektor már össze is írta a tanács tagokat arra az utolsó ülésre, amelyet törvény rendelkezése szerint össze kell hívni akkor, amikor a vizsgálat a fölloszlatásra tesz javaslatot a miniszternek. A kormánynak ez a váratlan visszavonulása arra vezethető vissza, hogy a vizsgálatot vezető vezérfelügyelőnek a tanács magyar tagjai megmondották, figyelmeztesse a minisztert, hogy a tanács fegyverre játszik, mert ha a tanácsot erőszakkal, ok és alap nélkül fölloszlatják, úgy az új választáson könnyen megtörténhetik, hogy a város felháborodott lakossága egyetlen román tanácsost sem fog választani.

Ez a komoly és erélyes figyelmeztetés használt a belügyminiszter eltekintett a fölloszlatástól. Ebben különben része van Bellu prefektusnak is, aki akkoriban került a város élére és aki hamarosan átjött, hogy a magyaroknak valóban igazuk van akkor, amikor azt mondják, hogy a feloszlítás kétélű fegyver, mellyel a választásnál éppen a kormánypárt kiheverhetetlen sebet. Taktikát változtattak a liberálisok és a különben jómodoru Bellu prefektus kezdet barátságot kötött a szatmári kisebbségekkel. Hosszu konferenciák után abban állapodott meg a prefektus a kisebbségekkel, hogy a kormány tekint a fölloszlatástól és megelégszik az állandó választmány szétugrasztásával, amibe a kisebbségek szívesen belementek, mert az állandó választmány nem lehet szembehelyezkedni a nagytanáccsal és tulajdonban nyultak bele a város kasszájába is, úgy, hogy a tanács el is rendelte, hogy a városi urak tegyék ki a város kasszájába azokat a pénzeket, amelyek jogtalanul és fölöslegesen utalgattak ki egy-egy tanácsosnak és napidíjak címén.

Jókereseti lehetőség

Csomagoló osztályunk 14 éven feüli, tiszta lányokat alkalmaz

„HESS“ R. T., GÁCSMAJOR 3.

Megvolt tehát a paktum, amely szerint a prefektus feloszlathassa az állandó választmányt és az új választmányt úgy alakítják meg, hogy annak két tagja legyen kisebbségi — egy magyar, egy zsidó — a három másik helyre pedig azok kerüljenek be, akik a prefektusnak kedvesek. Ennek a paktumnak a betartását a prefektus állásával garantálta a kisebbségieknek, de a tanács román tagjai, akik nem tudták maguk között sem megegyezni, dezavualták a prefektust. Az első szavazásnál derült ki, hogy a román tagok nem egységesek, vagyis a paktum felbomlott.

Az igazságnak azonban tartozunk annak a megállapításával, hogy a magyar tanács tagok részéről is történtek olyan hibák, amelyek a paktum felbomlását elősegítették. A magyar és zsidó tagok előbb abban állapodtak meg, hogy az állandó választmány tagjaival a kisebbségiek részéről dr. Schlagger Bálintot és dr. Fischer Józsefet jelölik, akik mindketten tudnak románul. A két kisebbségi jelölt a kisebbségi tanács tagok részéről pozitív ígéretet is kapott arra, hogy a kisebbségi tanácsosok rájuk szavaznak, és ez a jelölés a román tanács tagok részéről is kedvező fogadtatásra talált.

Az akarnokok azonban sehonnán sem hiányzanak, ez a jelölés se ment simán és egyszerre előtérbe kezdték tolni Thurner Albert volt bankigazgatót. A magyarok jelölő ülése az előzetes ígéretek dacára nem Schlaggerre tette meg hivatalos jelöltnek, hanem Thurner Albertet. A románok részéről közölték is a magyar tagokkal, hogy nem fognak Thurnerre szavazni, mert nem tud románul és így az ő megválasztása esetén az állandó választmány ülésein folytonos fennakadások lennének. Erre megbomlott a magyarok sora is és amikor az első szavazásból kiderült, hogy nem megy keresztül egységesen a

lista, akkor a magyarok szavazata is szétforgácsolódott. Beledobódott aztán már a felekezeti torzsalkodás is. A protestáns Thurner-hívek kijelentették, hogy csak azért sem szavaznak a püspöki aula emberére, érte ezalatt Schlaggertert, aki viszont hirtelen azt a kijelentést tette, hogy ő a zsidó Fischer Józsefekre nem szavaz.

Még ebben a túlfűtött izgalomban is sikerült azonban a kisebbségieknek a paktumok két jelölt mellé harmadiknak behozniok Schlaggertert, akire több román szavazat is esett. Ezen aztán a románok háborodtak fel és leirhatatlan botrányos jelenetek között támadtak egymásra, mikor látták, hogy az ő széthuzásukkal szemben a kisebbségiek három helyet kapta az állandó választmányban, míg a románok csak kettőt. Csaknem tettelegességre vetemedett már már egyik-másik román tanácsos, mire a kisebbségek kivonultak a teremből annál is inkább, mert az elnökölő polgármester elkövete azt a képtelenséget, hogy a megejtett választás érvénytelenítésére tett indítványt szavazásra bocsátotta. A kisebbségiek távollétében aztán meg is szavazták az indítványt, a mire a kisebbségi tanács tagok kimondták, hogy többet nem vesznek részt a tanácsüléseken, míg ezt a törvényteleniséget nem korrigálják.

Fapva-kapnak most aztán ezen az ürügyön, hogy a tanácsot feloszlassák. Most már a város lakossága előtt a városi tanácsosok egyrésze is kompromittálva van, viszont az ügyes prefektus tartja a barátságot a kisebbségi tanács tagokkal, mert bizik abban, hogy ezek a tanács tagok szívesen kötnek majd megint paktumot a maguk mandátuma érdekében vele és a liberálisokkal. Ha meglesz a paktum, akkor a kisebbségiek segítségével sikerül kiszorítani a tanácsból az ellenzéki románokat és helyükbe liberálisokat ültetni a tanácsba.

A választáson derül ki majd, hogy Szatmár józan kisebbségi polgársága a sok becsapás után még most is szükségesnek látja-e a liberálisokkal való paktumot az ellenzéki románokkal szemben.

Primo de Rivera torkonragadta Spanyolországot s közben ünnepelte magát

A legkegyetlenebb terror dühöng az egész országban — Zsufolásig megtöltötték a barcelonai erődöt politikai foglyokkal — Volt miniszterek és képviselők sietnek menekülni a spanyol földről

London. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A spanyolországi forradalmi készülődés elfojtása teljes erővel folyik. Primo de Rivera megmutatta erejét, amivel megteremtette és öt év óta tartja a diktatúrát: megkezdődött a legrettenetesebb terror, mely elől most riadtan menekülnek mindenfelé a diktatura ellenségei, munkások, volt miniszterek és a spanyol arisztokrácia egyformán.

A londoni Daily Mail munkatársa Spanyolországban tartózkodik és mint szemtanú számol be lapjának az ottani eseményekről. Jelenléte szerint a kaszárnyákban országszerint állandó rádiószolgálatot tartanak, az egyes katonai osztagok pedig felváltva tartják meg szállva az uccákat.

A letartóztatásokat most már tömegesen foganatosítják a hatóságok s

eleendő a legkisebb gyanú, hogy a börtön elkerülhetetlen legyen.

Lopez Cocha volt konzervatív-párti képviselőt menekülés közben fogták el. A barcelonai erőd zsufolva van politikai foglyokkal. Eddig több mint négyezer embert tartóztattak le, köztük Alechumás volt miniszterelnököt, számos képviselőt, papot, újságírókat és igen sok katonatisztet, akik állítólag összeköttetésben állottak a forradalmárokkal. A letartóztatásra az is eleendő ok, ha valakit a hatósági emberek nem tartanak eléggé megbízhatónak a diktatura szempontjából.

A vizsgálat adatai szerint a felkelés értelmi szerzője Alexandro Leroux, a baloldali köztársasági párt vezére volt. A forradalmi mozgalom Valenciára, Barcelonára, Saragossára és Bilbaora terjedt ki, azért a legnagyobb terror ezekben a városokban és tartományokban dühöng.

Az események természetesen nem akadályozták meg a diktátort abban, hogy uralmának öt éves évfordulóját a legnagyobb pompával meg ne ünnepelje. A diszfelvonulást a tegnapi délután tartották meg Madridban.

A menet délután három órakor érkezett a királyi palotához, ahol a diktátor lelkesítő emlékbeszédet tartott.

— Ez a felvonulás — mondotta — fényes bizonyíték annak, hogy a polgárság ragaszkodik hazájához, büszke a királyhoz és teljes mértékben helyesli a mai rendszert. Az összeesküvők, akik a napokban merényletet terveztek az ország ellen, rossz spanyolok, akik a nemzet érdekeit sértik és éppen akkor

tették ezt, amikor Spanyolország a világ elismerését vívta ki magának. A marokkói delegáció is részt vesz a felvonulásban, ami annak a bizonyítéka, hogy a marokkói zónában teljes a béke és a bennszülöttek végre megértették, hogy Spanyolország a nemes civilizáló rendszerváltozást hozta el nekik.

A felvonult, vagy inkább felvonultatott tömeg megjelentette a diktátor beszédét. Ugyanakkor azonban a spanyol forradalmárok tömegesen igyekeznek át a határon az angol fönhatóság alá tartozó Gibraltárba. A hárt természetesen nagy katonai osztagok szállították meg, amelyek valóságos hajtóvadászatot rendeznek a menekülők ellen.

A Gibraltár melletti Lalinea spanyol határvárosban tegnap a katonaság ötven szökevényt, köztük három volt polgármestert fogott el.

Az elfogottakat erős fedezet mellett kísérik vissza Madridba, vagy a barcelonai erődbe, ahol a foglyok száma állandóan szaporodik.

Alfonz királyról semmi hír.

Az angol lapok szerint a diktátor torkonragadta Spanyolországot s a fojtogató kezek mind összebb szorulnak a fuldokló spanyol nép torka körül.

ASTRA APOLLO MOZGO

Szombat, vasárnap, hétfőn és kedden:
Az 1928 29 év legnagyobb filmeseménye:

Egy testvér önfeláldozása

(A Schill brigád hősei) lesz vetítve. A főszerepben: Grete Reinwald, Hollay Camilla, Albert Steirnück.

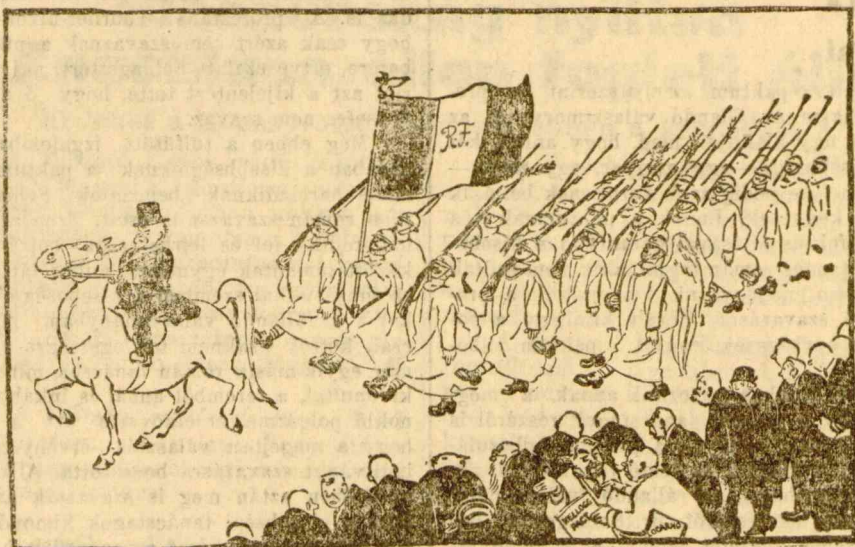
A jövő hét kimagasló filmeseménye:

„Draga Masina“

(A kormányzó szeretője). A film keretében hangverseny a híres ORLOFF balalajka és zenekörrel.

Vasárnap délután a gyermekvilág örömeire „Pat és Patachon, mint vig halászkor“ lesz vetítve.

Gensben tárgyalnak a kiűritésről

A Rajna-vidéken pedig hadgyakorlatoznak

Az ellenzék jövő héten kiáltványt intéz a hivatalnokokhoz, a bírókhoz és a hadsereghez

A legközelebbi hetek döntőek lesznek a belpolitikában

Bukarest. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Bratianu Vintila, a kormányelnök, Romániába. Az ő visszatérése a „nyári szünet” végét jelenti.

Ez a szünet mozgalmasabb volt, mint máskor a legforróbb politikai szezon s a viszályra érzékeny Bratianu elé a vakáció anyagából két hatalmas probléma is tornyosul. Az első a külföldi kölcsön és a stabilizáció kérdése, mely látszat szerint véglegesen kutba esett. A második a négymilliárdos petroleumanama ügye, illetve az a szükségesség, hogy a miniszterelnök a panamát megszabadítsa a politikai vonatkozásaitól, melyek a liberális párt teljes felbomlásával és kormánykrisissel fenyegetnek.

Ami a kölcsönt illeti, nem lehet találgatásokba bocsátkozni: a külföldi tőkecsoportokkal való tárgyalásokat teljes homály fedi, de a jelek szerint a kormány szénája nem áll a legjobban. Ha a kabinet a kölcsönt nem tudja nyélbeütni, bukása még a parlamentnek október 15-én történendő megnyitása előtt kikerülhetetlen. A probléma legfeljebb az, hogy ki következik a bársonyszékeken Bratianu Vintila után?

Stelian Popescu az averescánusoknál

A bukaresti sajtó horoszkópja szerint legtöbb esélye Averescu tábornoknak, a nagy balkáni méregkeverőnek van. Erre mutat az is, hogy Stelian Popescu, a jelenlegi igazságügyminiszter, aki az Universul főszerkesztője is, már elvi megegyezést kötött a néppárttal, melynek értelmében átlép a tábornok gárdájába s rendelkezésükre bocsátja lapját, ezzel szemben az Averescu-kormányban is ő lesz az igazságügyminiszter.

A tárgyalásokat a tábornok részéről Goga Oktávián vezette le Bucsan volt államtitkár közvetítésével. A jellegzetesen balkáni paktumot azonban még nem írták alá véglegesen, mert Stelian Popescu a döntő választás jogát arra az időre tartotta fenn, miután

ASTRA **APOLLO**
MOZGO

Szeptember 26-án, csak egy nap, a világ-hírű 38 tagú

Doni kozák
Platoff kórus

hangversenye. Jegyek Hiemesch könyvkereskedés Buzasor, kaphatók

MÉG 6 NAPIG!

nyitva van az üzletünk, azalatt vásárolhatja a legszebb őszi és téli árut mélyen leszállított áron.

6 nap múlva átépítés miatt bezárjuk.

ASCHER TESTVÉREK BRASOV, KAPU-UTCA 5.

már tárgyalt Bratianu Vintilával. Az igazságügyminiszter óvatos: nem akar két szék között a földre esni.

A kiválás útját azonban mindenesetre előkészíti már. Tegnap délután például „bizalmas körben” a következő kijelentést tette Stelian Popescu:

— Nem hittem, hogy a liberálisok ilyen nagy banditák...

A Cuvântul támadja a bukaresti magyar követet

Bukarest. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A Cuvântul mai számában súlyos támadást intéz báró Villány bukaresti magyar követ ellen. A lap, melynek értesülései egyébként mindig megbízhatatlanok voltak, kifejti, hogy a követ az optánspörrel kapcsolatban több olyan információt küldött a magyar kormánynak, melyeknek állításai a valóságnak nem feleltek meg. Így Villány egyik átiratában azt közölte, hogy a román kormány cini-

ő tudniillik erkölcsi alapon áll: azt hitte, hogy a liberálisok csupán 8–10 milliárdot lopnak évenként s így nyugodt lélekkel beletett a kormányukba. De kiderült, hogy a lopási összeg eléri a 20 milliárdot is. Ezt már nem tudja elviselni a Stelian Popescu érzékeny morálja...

Most már csak az a fontos, hogy mit hisz e kitűnő férfi az averescánusokról? Mi elárulhatjuk: a felét annak, ami igaz. Ő mindig ilyen naiv s eme előzetes naivsága bátorítja tárcavállalásra. Főelve: a jó tárcza nem rosszat

Maniuek harca.

A nemzetiparasztpárt természetesen nem egykönnyen egyezik bele abba, hogy a hatalmat Bratianu után ismét Averescu kaparintsa meg: a párt a döntő hetekben elkeseredett küzdelemre készül. A vezetőség szinte permanensen tanácskozik s óriási propagandát fejt ki annak bizonyítására, hogy nemcsak személyi, hanem a rendszerváltozás is elkerülhetetlen. A párt hivatalos lapja kifejti, hogy az ország belső gazdasági helyzete katasztrofális, a külföldi tárgyalások reménytelenül fájlanak, a kölcsönre már esélyek sincsenek s ez így folytatódik tovább, az országot olyan katasztrófa éri, amit minden polgár saját bőrén fog érezni.

A jövő hét esütörtökén egyébként elhatározó értekezletet tart a nemzeti-parasztpárt vezetősége.

Ezen az ülésen összehívják Bukarestbe a ugynevezett megyegyűlést, melyre Románia minden községe néhány delegatust fog küldeni s amely a legfrappánsabb tüntetésnek készül, valamint megszövegezik és közrehozzák azt a kiáltványt is, melyet az ellenzék a közigazgatáshoz, a bírósághoz és a hadsereghez intéz s amely kiszivárgó hírek szerint szokatlanul nyomatékos lesz.

Románia belpolitikai élete tehát súlyos napok előtt, esetleg sorsdöntő órák előtt áll.

kusan elhuzza a tárgyalásokat és így a béke megegyezés kizárt dolog. A magyar kormány bukaresti követének információit fel is használta a népszövetség előtt.

Miután teljesen valószínűtlen az, hogy akár a Cuvântul, akár más lap egészen bizalmas diplomáciai iratokba betekinthetett volna, a támadásnak nem sok jelentősége van s valószínű, hogy a Cuvântul adatai légbőlkapottak.

Bratianu hazaindulása előtt nyilatkozott a nemzetközi sajtónak

Róma. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A Velencében tartózkodó Bratianu Vintila miniszterelnök elutazása előtt a nemzetközi sajtónak hosszas nyilatkozatot adott. Az interjú amelynél Titulescu is személyesen jelen volt, rendkívül érdekes dolgokat tartalmaz és tág kombinációkra adhat okot. Ugy látszik, a miniszterelnök nem pusztán üdülni utazott Olaszországba, s az ott végzett dolgok jelentős befolyással vannak az ezután követendő külpolitikai magatartásra is.

Az adott nyilatkozatban Bratianu melegen méltatta az olasz-román együttműködés jelentőségét.

— Boldog vagyok, — mondotta, — mert megállapíthatom, hogy az Olaszországhoz kapcsolódó viszonyunk a legjobb. Románia kívánja, hogy ez a viszony, amely a két latin névért összefűzni, egyre szívélyesebbé fokozódjék. A lej stabilizációjával, melyet az olasz jegybank annyira jóakarattal támogat, Romániában új korszak kezdődik.

A stabilizáció után megkezdhetjük az Ujrománia megalapítását.

A dinasztikus válságnak nem lehet semmi utóhatása, mert a kérdés iránt egyik párt sem érdeklődik. A haldokló Ferdinánd királytól megszabott megoldást általánosan elismerték. Albánia királyságát Románia örömmel üdvözli. Békeszerető állam vagyunk, s örülnünk, ha másutt is olyan elemek kerülnek uralomra, amelyek biztosítják a békét.

— Ami a magyar-román viszonyt illeti, folytatta, Románia abban az aktuális kérdésben, amely a két ország között vita tárgyát képezi, a legjobb akaratot tanúsította s az a törekvése, hogy a kérdés igazságosan oldódjék meg. Románia a legnagyobb előzékenységet mutatta, ami csak az ország életérdekeivel összeegyeztethető volt.

Őszintén kívánjuk a békét valamennyi szomszédainkkal.

hogy nyugodtan dolgozhassunk és építsük tovább az országot.

Bratianu a nyilatkozat után nyomban elutazott a Simplon-expresszrel Bukarest felé.

S. BERGER tüktörgyár

Târgu-Mureş, Str. Morii No. 32

 Szőlő mindenféle tükről.
 Váltója hibás tükrök
 javítását és újra-
 foncsoro-
 zását.

2791

Borzalmas tornádó dühöng Amerikában

Dawis városka teljesen elpusztult, San-Juanban a házak nyolcvan százaléka dőlt össze — Bahama állam keleti részeit és Floridát újból a legnagyobb veszély fenyegeti

New York. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Az Egyesült Államokban, Nebraska területén tegnap újból hatalmas vihar tört ki, amely össze sem hasonlítható azokkal a viharokkal, amelyek Amerikát eddig meglátogatták. Nebraska területén borzalmas tornádó vonult végig, mely

husz embert megölt, több százat megsebesített és négy tanyai iskolát tönkretett idején elpusztított.

Dawis városkát az orkán teljesen elpusztította.

A szerencsétlenség színhelyére különvonaton indult mentőcsapat s a kormány hadihajókat küldött az orkán sújtotta területekre.

A vihar sebessége elérte a százhatvan mérföldet. Szombaton előreláthatólag eléri az

orkán Bahama keleti részeit, vasárnap pedig Floridát. A lakosság páni félelemben menekül a vihar által veszélyeztetett területekről s a hatóságok minden szükséges intézkedéseket megtették.

Az Antillákban pusztító orkán elérte az óránkénti százharminckét mérföldes sebességet is. San-Juanban valamennyi kábel összeköttetés megszakadt.

San-Juanban a házak nyolcvan százaléka teljesen összedőlt. A fákat tövestől, a háztetőket garmadával tépi ki a vihar. A halottak száma ismeretlen, a kár óriási.

Rengeteg banán és kávéültetvény ment tönkre. A francia kávévársulat véleménye szerint az orkán pénteken délen (amerikai idő) elérte Haitien városát.

Magyarok a Népszövetség három frontján

Az optánsügy, kisebbségi kérdés, döntőbírótság és leszerelés

Genf. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A román delegáció szeptember 7-én levélben közölte a népszövetség főtákarával, hogy az optánsperben három teljhatalmu delegátust nevezett ki, kiknek szerepe Magyarország delegátusaival való közvetlen tárgyalás

Ezt a bejelentést a főtákar tudomására hozta Apponyi Albertnek, aki a főtákarhoz intézett válaszában kérte, hogy a román levelet közöljék a tanács tagjaival s közölje hogy a benne foglalt megjegyzésekre majd akkor adja meg a választ, mikor a tanács az ügy egész komplexumával fog foglalkozni.

A népszövetség költségvetési főbizottságában Baranyay Zoltán magyar delegátus szövegeltette, hogy a kisebbségi osztály tisztviselőinek számát egy személlyel csökkentették. Reméli, ugymond, hogy ez a tény nem jelenti azt, hogy a jövőben kevesebb figyelmet fognak fordítani a kisebbségi kérdésekre. Ossuski elnök és sir Drumond főtákar válaszul kijelentette, hogy a be nem töltött állás megszüntetése legkevésbé sem jelenti a kisebbségi ügy mellőzését.

Valik magyar külügyminiszter pénteken délelőtti főtákarütközésen megjelent a népszövetség főtákar hivatalában és aláírta azt az okmányt, mely kimondja az állandó nemzetközi bíróság kötelező igénybevétele.

A negyedik magyar, aki majdnem egyidőben harcolt a népszövetség frontján, Tancos Gábor tábornok volt. A leszerelési főbizottság a Ruger-féle emlékiratot tárgyalta, mely az egyezményokmány egyes rendelkezéseiben foglalt békebiztosítók jelentőségét domborítja ki. A vita alkalmával Tancos Gábor is felszólalt. Szerinte az egyezségokmány 10. 11. 15. és 16. szakaszai érthetetlenek, mert a 13-ik szakaszt, s ennek negyedik bekezdését kihagyták, holott ez kimondja, hogy a népszövetség tagjai kötelezik magukat, hogy hiven végrehajtják a döntőbírósi ítéleteket, s nem viselnek háborút ama szövetségi tag ellen, aki az ítéletnek aláveti magát. Arra az esetre, ha a döntőbírósi ítélet érvényesítése végett megfelelő intézkedéseket indítványoz, Tancos még kiemelte, hogy hiábavaló a döntőbíráskodási szerződés, ha nincs biztosítva ennek az érintetlensége és végrehajtása, miért is kéri Politist, az előadót, miért nem foglalkozott ezzel a kérdéssel a bizottság? Politis nyomban válaszolt. A bizottság, ugymond, korlátok között mozgott, nem terjeszthetett ki minden kérdés tüzetes megvizsgálására. Az említett szakasz egyébként máris bizonyos nyomást gyakorol az ítéletek végrehajtására.

Tancos kifejezett felszólítására Politis végül is kijelentette, hogy az említett szakasszal való foglalkozást a közgyűlés elé fogja terjeszteni.

Óriási érdeklődés és lelkes ünnepségek közt folyik az országos katolikus nagygyűlés

A hatóságok is a legnagyobb előzékenységet tanusítottak az ünneplők iránt

Nagykároly. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Az országos katolikus nagygyűlés alkalmából a város teljes díszbe öltözött, s úgy fogadta a vendégeit. Számos házát fellebegtették, a főutonalakat a napi forgalomtól elzárták, a kocsi-, vasuton, autón érkezőket virággal, füzérekkel díszített diadalkapu várta s a városháza előtt ünnepi díszbe öltözött rendőrök s más hivatalos személyek köszöntötték a katolikus kongresszus résztvevőit. A hatóságok általánosan elismerésre méltó előzékenységet és készséget tanusítottak az ünnepi alkalom iránt. Maga dr. Lobontiu Emil prefektus Zilahról hazatért, hogy jelen lehessen a nagygyűlésen.

Csütörtökön már érkeztek a vendégek, különösen a Székelyföldről. A papság köréből eljöttek Nagy Antal Csikszentmártonból, dr. Hollanda Gyergyóremetéről, György Lajos Gyimesről, Sass Antal Karcfalváról, Török Ferenc Csomafalváról, Takó Béla és még sok más lelkész. Pénteken délelőtti részt autón, részt a gyorsvonattal érkeztek Mayer Antal apostoli kormányzó, Karácsonyi János püspök, Zomora Dániel c. püspök Gyulafehérvárról, Trefan Leonard, dr. Gyárfás Elemér, Betegh Miklós stb. A vendégeket a környék főképp sváb községeinek magyaros jellegű ruhákba öltözött díszes bandériumai fogadták, élükön a rendezőség, a katonai zenekarral és nagy ünneplő, üdvözlő közönséggel. Az érkezőket hosszú kocsisor kísérte be a piarista rendházhoz, ahol sok vendég van elhelyezve, s a magánházakhoz, amelyekben szintén számosan találtak meleg vendéglátásra. Azokat a két-

háromszáz főből álló csoportokat, amelyek a különböző községekből érkeztek, de magukat előre nem jelentették be, a városban már nem tudták elhelyezni s így a közeli falvakban csináltak szállást számukra.

Pénteken délután öt órakor vonaton érkezett meg Nagykarolyba gróf Majláth Gusztáv Károly püspök, akit hívei a legnagyobb szeretettel és lelkesedéssel fogadtak és üdvözölték.

Az állomáson az egyházközség nevében dr. Vetzák Ede, a hitközség elnöke üdvözölte a püspököt.

Majláth püspök meghatóttan köszöntö meg hívei üdvözlését, s ragaszkodó szeretetét. Örömmel jött, ugymond, a gyűlésre, s hálás Istennek, hogy előrehaladott kora ellenére is részt vehet a katolikus öntudat magaslatos megnyilatkozásában. Megáldja az ünnepséget előkészítő bizottságot és a híveket.

A főpásztor szavai befejeztével megzendül a katonazene, megindul a bandérium, a kocsisor, s a püspök óriási néptömeg sorfala között és impozáns sokaságtól és a papok százaitól körve bevonul a templomba.

Délután három órakor kezdődik a lelkészek értekezlete, amelyen Szabó István nagyprépost elnöklelte alatt Bakkay Kálmán dr. elemi iskolai igazgató a hitoktatás nehézségeit és a jövő feladatait vázolta, Veress Ernő dr. brassói hittanár a középiskolai vallásoktatás gyakorlati eszközeiről, Olasz Péter szatmári jezsuita a világi apostolok kongregációs neveléséről tartott előadást.

Az Egyesült-Államok és a szovjet

Páris. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Borah szenátor és Kellogg államtitkár, mint Washingtonból jelentik, állítólag a szovjet elismerésének a szükségességéről tanácskoztak. Borah, hír szerint, úgy nyilatkozott, hogy a szovjet csatlakozása a párisi békepaktumhoz megkönnyíti a hivatalos viszony felvételét Amerika és a szovjet között.

Hatvani Lajost szabadlábba helyezték

Bukarest. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Hatvani Lajos védői kérték intézkedést a napokban az igazságügyminiszterhez, amelyben kérték, hogy súlyos betegségére való tekintettel engedje meg a büntetés leállítását. A minisztérium tegnap délután döntött ebben az ügyben s a döntés alapján Hatvani Lajost szabadlábba helyezték. Átszállították egyik szanatóriumba.

Mondta, vagy nem mondta!

Nincsenek fölösleges iskoláink!

Örömmel jelentjük, hogy a célunkat elértük. Attól féltünk ugyanis, hogy dr. Willer József képviselő cáfolatlanul hagyja a neki imputált kijelentést. Félelmünk és aggodalmunk jogosult volt, hiszen a Rador felhívatalos jelentése nyomán nemcsak a román, hanem az erdélyi magyar lapok valamennyien, köztük a hivatalos is, — lekötötték azt a szörnyű híradást, amely szerint Willer beismerte a miniszter előtt, hogy *van* nekünk fölösleges iskoláink. A Willer cáfolata még's késett. Növelte az aggodalmat, hogy tudósítónk jelentése szerint Willer a kijelentést *előtte is így ismételte meg*. Mi nagyon jól tudjuk, hogy mekkora érdekek forognak itt kockán s azt is tudjuk, hogy az erőteljes cáfolatnak nem szabad elmaradnia. Ismerjük Angelescut: feltételezzük, hogy alkalomadtán így argumentál: A Willer képviselő bejelentését szó nélkül tudomásul vette az egész erdélyi magyarság! (Akkor már késő lett volna cáfolni, képviselő Ur!)

Szóval: elértük a célunkat s Willer képviselő, ha egy kicsit későn is, erőteljesen cáfol. Más kérdés aztán, hogy mondta, vagy nem mondta. A tudósítónk előtt mindenestre mondotta, mert később így magyarázta ki: Lehet, hogy a fogalmazás nem volt egészen precíz és ideje sem volt a dolog teljes kifejtésére. Am az nem is fontos, hogy a tudósító előtt mit mondott, bár ilyen nagyhorderejű beszélgetéseknél indokolt volna a meggondolás, — a fontos az, hogy a miniszter előtt nem mondta. Ha pedig így áll a dolog, akkor fölösleges volt idéző jelbe tenni, hogy a magyar érdekeket védjük. — Idéző jel nélkül is védjük mi a magyar érdekeket, amint ez a példa is beszédesen bizonyítja.

Célzás történt valami új szokásra is. Hát kérem, mi igenis be akarjuk vezetni azt az új szokást, hogy kritikát gyakoroljunk minden fölött: lássuk, megfelel-e a magyarság érdekeinek, vagy nem!

Be akarjuk vezetni azt az új szokást, hogy a magyar közvélemény bátor szava ez legyen: akkor teljesítik választott képviselőink a kötelességüket, ha minden magyar ügyben, (és minden magyar ügyében) a leglelküsemreteresebben, a legmeggondoltabban, a legszivesebben és teljesen önzetlenül, ingyen járnak el. Nem is érdem ez, ha így csinálnak, hanem kötelesség! A képviselőségért napidíj jár, ezt a rapididíjat pedig a tőlünk befizetett adóból fedezi az állam.

És az új szokáshoz tartozik az is, hogy képviselőink elbirják a kritikát. A magyar képviselők a magyarság fizetett alkalmazottai a parlamentben, a magyarságnak tehát nemcsak joga, hanem jólfelfogott érdeke is, hogy kritika! kísérje alkalmazottai tevékenységét. Ha a képviselők is így fogják fel szerepüket, akkor csakugyan fölöslegessé válnak a fölösleges idéző jelek.

k. s.

Érettségire, középiskolai magánvizsgákra osztályösszevonással is a leggyorsabban készít elő a **ZSOLDOS tanintézet** BUDAPEST, VII. DOHÁNY-U. 84. Teljes anyagi felelősség

Butorban Fischer neve márka

Nelűtt butorságságotát beszo Fischer Albert
rozna olvetlen tekintse meg: butorárházát
Cluj, Calea Regela Ferdinand No. 61

Szatmáron sztrájkolnak a hentesek

Az egész városból eltűnt minden zsir és szalona

Szatmár. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Alig múlt el a városi tüzoltók sztrájkja, máris újabb, szokatlan sztrájk tört ki Szatmáron. A városból mára

eltűnt minden zsir, hár és szalona,

mert a hentesek nem árusítják. A hentesek szerint a város alacsonyra maximálta a zsirfélék árát. Az utóbbi napokban a zsir ára magasra szökött. A szalonát 58, a hájat 66, a zsirt 68 lejben állapította meg a tanács, ami ellen a hentesek ipartársulata tiltakozott, kimutatván, hogy Kolozsváron hat lejjel magasabbak az árak és hangoztatják, hogy annyiért be sem tudják szerezni a zsiradékokat. A város mellett a hentesek tiltakozását és

most az egész városban egyetlen hentes sem árul zsirt,

noha a sertésvágás folyik és hust árulnak.

A városban kínos meglepetést keltett a hentesek sztrájkja, mert ősre mindenütt kifogy a zsir és novemberig a magánosok nem ölhetnek disznót, mert a hus megromlik. A várost hibáztatják, mivel a henteseket a legalkalmatlanabb időben üzte sztrájkba, de egyidejűleg nem gondoskodott városi husszékek útján a lakosság husszükségletének az ellátásáról. A hentesek felebbtek s ezuttal a közönség köréből is kéri, hogy mindenáron jutassák zsirhoz a lakosságot.

Ma sem volt érdemleges tárgyalás a kommunista-pörben

Kolozsvár. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Két napos pihenés után szombaton újra napirendre került a hadbíróság előtt a kolozsvári kommunista monstre-pör. Érdemleges tárgyalásra azonban most sem került a sor. Szinte úgy néz ki a dolog, mintha a hadbíróság valamire várna s tervszerűen halogatná a tárgyalást.

A szombati tárgyalás azzal kezdődött meg, hogy Pácalá elnök újból felolvasta a szabadlábban levő vádlottak névsorát. Kiderült, hogy Szántó Dezső és Ulmann nagyváradi vádlottak elkéstek a tárgyalásról. Az elnök erre bejelentette, hogy mátol fogva erélyes rendszabályokat foganatosít azon vádlottak ellen, akik nem jelennek meg rendes időben a hadbíróság előtt.

Azután a védelem veszi át a szót és újabb pergátló akadályok felsorolásával tölti az időt. A legérdekesebbet Statescu bukaresti ügyvéd mondja,

aki leleplezi, hogy a nagypáradí Phöbus vasgyár alkalmazottai miért kerültek a hadbíróság elé.

Történt, hogy a gyár egyik munkása, bizonyos Popoviciu Joan megverte munkástársát, akit véletlenül szintén Popoviciu Joan-nak hívnak. A verekedés összeesett a gyárban kitört sztrájkjal s ez adott alkalmat a sziguranának arra, hogy a sztrájkmozgalom vezetőit, mint kommunistákat a hadbíróság elé állítsa.

Az Aradi Viktor ügyben is megszólalt a védelem. Kifejtette, hogy a vádirat szerint Aradi Viktornak az a bűne, hogy Bécsben olyanokkal tárgyalt, akik ellenségei Romániának. A rendtörvény megfelelő paragrafusa úgy intézkedik, hogy a hadbíróság csak akkor ítélkezik az ilyen vétség esetén, ha a vád tárgyát képező cselekmény hadizónába eső területen játszódott le. Bécs nem esik a román hadizónába, így Aradi Viktor esete nem is tartozhatik a hadbíróság elé.

Az újabb pergátló kifogásokat a hadbíróság rövid tárgyalás után kollektíve elvetette s ezzel be is fejezte az aznapi tárgyalást. Hétfőn talán sor kerül a vádlottak kihallgatására is.

Sikkasztásért feljelentették a szatmári zsidó hitközség elnökét

Salamoni ítélet a szatmári zsidóháboruban — Tízmillió összegért perel a hitközségi ellenzék

Szatmár. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Az a maga nemében páratlan háboruszkodás, ami a szatmári zsidó hitközség két táborra, a maradi hivatalosak és a haladottabb ellenzékiek között megindult, ma újabb fejezethez érkezett. Ismeretes, hogy a kultuszminisztérium a harc eldöntésére Jencia Moise személyében vezérigazgatót küldött le Szatmárra, a ki kétnapos vizsgálat után meghozta döntését, egy salamoni ítéletet, amely a vitát semmiféle irányban sem dönti el. A vezérigazgató ma ugyanis a következő kijelentést tette:

— A törvényes helyzettel és az adott tényekkel kell számolni, ha igazságos elintézés akarunk. A törvényes helyzet pedig az, hogy a szatmári hitközségnek az időközben történt lemondások ellenére is határozatképes előjárósága van, tehát az ellenzék szabálytalanul hívta össze a rendkívüli közgyűlést, amelyen minden fegyelmi vizsgálat mellőzésével fosztotta meg tisztségétől Freund Chaim vezető elnököt és a többi funkcionárust. Azonban az adott helyzet olyan, — folytatta szavait dodonai titokzatossággal a vezérigazgató, — hogy nem a jogi konzekvenciákat kell levonni, hanem méltányos és békés likvidálásra kell törekedni, nehogy minden felforduljon.

A döntés tehát az, hogy az egész

szatmári háborúság terjesztessék a beszercei zsidó iroda elé, hogy az vagy közvetítés útján, vagy pedig a törvényben előírt jogainál fogva olyan helyzetet teremtessen, amely ismét helyreállítja a hitközség feldúlt békéjét.

Jenciu Moise-nek ez a salamoni ítélete nem elégíti ki sem az egyik, sem a másik felét, sőt a zavart fokozza még, mert a nyilatkozatból úgy a hivatalos csoport, mint az ellenzék a maga igazát akarja kimagyarázni. Mindkét csoport azt kívánja ugyanis, hogy a kultuszminisztérium saját hatáskörében hozzon végleges döntést s nem biznak a beszercei iroda határozatában, amely már a dolog természeténél fogva is csak kertelő lehet.

Tehát a háború egészen bizonytalanul áll. Annál határozottabb formát öltött azonban a probléma bünygyi része:

ugyanis a hitközségi ellenzék Freund Chaim és fia ellen hűtlen kezelés és sikkasztás címén bünygyi feljelentést tett.

A vizsgálóbíró máris széleskörű vizsgálatokat folytat e feljelentéssel kapcsolatban s a kihallgatások sorát csak a beköszöntött zsidó ünnepek akasztották meg.

A feljelentők hangsúlyozzák, hogy Freundéknak mintegy tízmillió lejnyi bevételről kell számot adniuk,

amely összeg adókból és gabellapénzekből folyt be a hitközségi pénztárba, amely Freundék törvénytelen rezsimje óta pénztáros és ellenőr nélkül működik. A feljelentés hangsúlyozza, hogy Freundék önkényes módon használják fel a pénzeket, amelyeknek hovatartozását az ellenzéknek nincsen módjában ellenőrizni.

A városban természetesen feszült figyelemmel lesik a fejleményeket, amelyek esetleg egy rendkívüli arányú bünygy formájában bontakoznak majd ki.

HIREK

BRASSÓI LAPOK

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden munkanapon az esti órákban. Hirdetések vagy közvetlenül a kiadóhivatalhoz küldendők, vagy pedig bármelyik hirdetési iroda, vagy bizománysaink útján is feladhatók. A *gal jelzett hírek díjazás alá esnek.

Felelős szerkesztő: Kocsis Béla.

A Brassói Lapok nyomdavállalatának kiadása.

Előfizetési díjak Brassóban: egy óra 90 lej, negyedévre 240 lej, félévre 460 lej, egy évre 900 lej. Kézbesítési díj külön fizetendő. Előfizetési díjak vidékre: egy óra 100, negyedévre 270, félévre 520, egy évre 1000 lej. — Külföldre: negyedévre 420.—, félévre 820.—, egész évre 1600 lej

Segítség

—Mari, mondta a szakácsnőnek, hogy ma segíteni akarok neki?

— Igenis, Nagyságos Asszony! Kérdezett, hogy nem lehetne-e holnap, mert ma nagyon sok a dolga...

Radics özvegye a Népszövetség felkérésére a belgrádi merénylet feltárására

Belgrád. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A Narodny Val című zágrábi újság szombati számában közli

Radics özvegyének a levelét, melyet a népszövetséghez intézett, s melyben azt kéri, hogy a népszövetség ellenőrizze a szkupstinában történt merénylet nyomozását.

Pribicevics az ügyszóhoz szólva, akképpen nyilatkozott, hogy a horvát parasztpártnak semmi köze sincs Radicsné leveléhez. Az özvegy, mint nem párttag, szabadon cselekedhetik, őt nem köti a pártfegyelem.

Zágrábból jelentik: Wilder Vaceszláv dr. képviselő különleges misszióval Prágába utazott. A horvát függetlenítési törekvéssel kapcsolatban felvilágosítja a cseh politikai köröket az ellenzék álláspontjáról. Massaryk állítólag audiencián fogadja Wilder képviselőt.

— A belügyminiszter személyesen teremt rendet a nagyváradi és szatmári rendőrprefektusok harcában. Tudósítónk jelenti: A nagyváradi és szatmári rendőrprefektusok között kitört konfliktus fordulóponthoz érkezett. Duca belügyminiszter elhatározta, hogy személyesen teszi vizsgálat tárgyává az affért s maga teremt rendet. Egy belügyi vezérfelügyelőt küldött ki a két városba, aki a helyszínen folytatja le a vizsgálatot s jelentését azonnal megküldi a miniszternek. A döntés, illetve az ítélkezés jogát a miniszter magának tartotta fenn.

Minden ember életét a csillagok irányítják! Azt a tudományt, ami alapján a születése pillanatában uralkodó csillagképek — az életet kiszámítjuk, — Astrologiának hívjuk.

HOMES FAY
astrológus

a kiváló arab csillagász minden nyelven beszél, rövid ideig fogad Brassó, Hosszu-utca 52. sz. alatt. Kizárólag tudományos alapon vizsgálja önt, életorsát fejt meg, visszanéz a múltjába és vázolja a jövőt! A legjobb élettanácsadó!

8095

100 Dollár

Bukarest-től

New-York-ig

Felvilágosítást ad:

COSULICH LINE

BUCUREȘTI

CALEA GRIVIȚEI 181

Fiókok: TIMIȘOARA, CERNĂUȚI, CHIȘINĂU.

Vasárnap nyílik meg a brassói mezőgazdasági és állatkiállítás

Brassó. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Holnap d. e. 10 órakor a brassói Iparegyelet (Gewerbeverein) földszinti nagyterében, a hatóságok képviselőinek jelenlétében nyitják meg a Brassó, Háromszék és Csikmegyék mezőgazdasági kamaráinak nagy őszi kiállítását. Az ünnepségre bejelentette részvételét Argetoianu földmívelésügyi miniszter is, aki a kormányt fogja képviselni.

A kiállítás, mely nagyjában ugyanolyan lesz, mint a tavaly őszi, ezuttal is két főrészből fog állni: Állat- és gazdasági kiállításból. Az állatok a Barompiacra lesznek elhelyezve s ez a kiállítás csak 16-án vasárnap, egy napra lesz nyitva.

A gazdasági kiállítás szeptember 16-tól 19-ig tart és a különböző csoportok más-más helyen lesznek elhelyezve.

A szorosan vett gazdasági kiállítás, a mezőgazdasági eszközök, gépek, a Fellegrvár alatti téren tekinthetők meg. Az Iparegyelet udvarán kisállat és kertészeti kiállítás lesz. Az épület földszinti részében a gazdasági termékek, az emeleten az erdészet, a zöldségtermelés és téglatermelés produktumai láthatók.

A gazdasági kamara épületében (volt főispáni lakás) az első emeleten kézműipari termékek, továbbá a gyümölcsök nyernei elhelyezést.

A kiállítás, mint az eddigiek is, a három megye magasszínvonalon álló mezőgazdasági kulturájának lesz újabb bizonyítéka. Belépti díj felnőtteknek 20 lej, katonáknak és gyermekeknek 5 lej.

— **Sakkverseny** Dicsőszentmártonban. Dicsőszentmártoni tudósítónk jelenti: Bach Ede lisztkereskedő kezdeményezésére, a tegnap este záródott le a 4 napig tartó dicsőszentmártoni sakkverseny. Résztvevők: Weisz Izidor-Bach Ede, dr. Pálffy József-Kasztner Benjamin, Gyalay István-Nagy Géza, Komáromi István-Ujfalvi Géza, Frink János és Fülöp János. A nagy érdeklődéssel megtartott sakkverseny győztese Frink János p. ü. tisztviselő lett. Második Komáromi István kereskedő és harmadik Kasztner Benjamin faterkedő.

— **Gyermekekongyilkosság.** Hunyadmegyei szerkesztőségünkől: A napokban a nagydenki erdőben Atanasie Lasarescu 12 éves gyermek holttestét az egyik fára felakasztva találták. Mivel külső erőszak nyomai nem látszanak, a látszat az, hogy a gyermek öngyilkossá lett.

— **Dum-dum golyókkal lőtte agyon feleségét és követett el öngyilkosságot egy budapesti munkás.** Budapestről jelenti: Szantasi Lajos cserepes munkás, nemrégien feleségül vette Klarics Zsuzsannát, aki szép hozományt hozott a házhoz. Szantasi közben munkanélkülivé vált s mivel szakmájában nem tudott elhelyezkedni, csapolegénynek állott. Itt nem szalasztotta el a kedvező alkalmakat és sűrűn időgált ami miatt a felesége gyakran tett neki szemrehányást. A családi élet felborult. A férj verni kezdte az asszonyt, aki egyik István-uti rokonához menekült. Szantasi tegnap délelőtt elhatározta, hogy leszámol a feleségével. Hatalmas katonai revolverrel felszerelve megindult felesége után s magával vitte egy Mayer nevű barátját is. A rokonok a férjet nem akarták beengedni, azonban az ittas Szantasi belökte az ajtót és a revolverrel, mely dum-dum golyókkal volt töltve, négyezer rálőtt a feleségére, aki azonnal meghalt. Azután maga ellen fordította a fegyvert és golyót eresztett a mellébe. A mentők beérkeztek a kórházba, azonban közben meghalt. Mayert bekísérték a rendőrségre, ahol elmondotta, hogy Szantasi békéltetésért vitte őt magával, s neki fogalma sem volt a férj gyilkoló szándékáról.

Hirsher-utca 23. sz. alatt kiadó egy
üzlethelyiség

Érdeklődni Dipl. Ing. FRIIZ HUBBES-nél,
Ioszu-utca 151., d. e. 8-9 óra között.

2728

— **Betörők jártak a lupényi református templomban.** Hunyadmegyei szerkesztőségünkől: A napokban a lupényi református templom ablakát ismeretlen tettesek betörték és behatolva a templomba, a perselyben levő összesen kívül mintegy 3000 lej értékben vittek el tárgyakat. Szerencse volt, hogy a perselyt előtte való napon ürítették ki, úgy, hogy a betörők a perselyben legfeljebb husz lejt találtak.

— **Gyermekekragédia.** Hunyadmegyei szerkesztőségünkől: Pavel, csimpai lakos kis négy éves leányát egy napon egyedül hagyta otthon. A kis leány a tűz körül játszadozott, majd kíváncsi lévén, a tűz felé hajolva, abba fejjel beleesett. Szülei nagy kinok közt a tűzhely előtt találták, amikor hazaértek. Rettenetes égési sebeibe a kisleány másnap belehalt. A vizsgálatot megindították.

— **Halálozás.** Róna Zsigmondné, életének 70-ik évében és boldog házasságának 50-ik évében csütörtökön éjjel hirtelen elhunyt. Temetése pénteken délután volt.

— **Hubay Jenő** hetven éves. Budapestről jelenti: Hubay Jenő dr. a zeneművészeti főiskola igazgatója szeptember 15-én, szombaton tölti be hetvenedik életévét, s ez alkalommal a magyar zeneélet kiválóságai meleg ünneplésben fogják részesíteni.

— **Gyógyíthatatlan betegsége miatt a halált választotta.** Dicsőszentmártoni tudósítónk jelenti: Cegle László, ádamosi lakos, már hosszabb idő óta betegeskedett. Gyógyíthatatlan betegsége miatt annyira elkeseredett, hogy tegnap délután az ádamosi malom alatt, 2 fia szemelátára, a Küküllőbe vetette magát. Azonnal segítségére siettek, azonban mire kimentették volna, már halott volt.

— **Nobile újra a halál torkában.** Rómából jelenti: Cagliardi kikötőjében tegnap léket kapott és süllyedni kezdett egy személyszállító hajó. Az utasok között volt Nobile tábornok is, akit csak nagy bajjal tudtak kimenteni, a habokból.

— **Gyújtogat a villám még szeptemberben is.** Hunyadmegyei szerkesztőségünkől: Dan Niculae ribicsorai gazdálkodó házába beütött a villám, tűz keletkezett, mely az egész házat elhamvasztotta. A gazdának semmi vagyona nem maradt.

SPORT

Megszüntették a futballbírák díjazását

Fontos döntések a központi sportbizottság tegnapi ülésén

Bukarest. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A központi sportszövetség tegnap délelőtti rendkívül nagyjelentőségű gyűlést tartott, amelyen megvitatásra kerültek az összes bíróproblémák, amelyek az utóbbi időben annyira elhatárolódtak, hogy nagy veszéllyel fenyegették az amugy is nagy bajokkal küzdő romániai sportot.

A bírák önkénye hozta magával, hogy a központi bizottság tegnapi ülésén, amelyen az összes kerületi képviselői megjelentek, s amelyen a bírók testülete is több vezető taggal volt képviselve, azt a határozatot hozta, hogy megszünteti a romániai futballbírók egyesületének az AAFAR-nak az autonómiáját, amelyet a központi bíróbizottság keretén belül élvezett és ezután, mint a központi szövetség egyik alosztálya fog olyan autonómiát élvezni, mint például az atlétikai, vagy egyéb szakosztályok. Az egyes kerületekben a bíróbizottságok ugyanígy a kerületi sportbizottságok alosztályait fogják képezni.

A másik rendkívül fontos elvi jelentőségű döntés, amelyet a tegnapi gyűlésen hoztak, a következő: A futballbírák amatőrök és amint a játékosok, ők sem kaphatnak díjazást.

A gyűlés tehát kimondotta, hogy a bírók ezután díjtalanul kötelesek vezetni az összes mérkőzéseket.

Az eddigi mérkőzésenkénti 500 lejnek tehát elmaradnak, ami jelentékeny költségmegtakarítást jelent az egyesületeknek különösen akkor, ha egy délután két-három mérkőzés van. A helyi mérkőzések vezetéséért tehát a bírák nem díjazandók, a vidéki utazásra kiutalandó a gyorsvonat másodosztályú jegy ára, továbbá 300, illetve 500 lej, (szállodával) napidíj.

A bíróvizsgák is alapos változtatáson mentek át. Évenként és kerületenként egy vizsgát rendeznek, három havi kurzus után, minimum 12 jelölttel. A vizsgák elméleti, írásbeli és gyakorlati részekből állnak. Vizsgadíj 500 lej. A vizsgáztató bizottság tagjai: A bírák központjának három delegátusa, a kerület és a labdarugószakosztály egy-egy képviselője. Ha a jelölt a gyakorlati vizsgán elbukik, három hónap múlva pótvizsgára áll egy kisebb bizottság előtt, mely áll a bírák központjának, a kerületnek és a labdarugószakosztálynak egy-egy delegátusából. Bíró csak az lehet, aki erkölcsileg, anyagilag és egészségileg megfelel a szükséges követelményeknek.

Megállapították azt is, hogy az AAFAR autonómiájának és a bíródíjak megszüntetése

MEGNYILT!

az első hatóságilag engedélyezett

ZÁLOGHÁZ

Prassó, Rózsater 2. (A régi Korona mellett)

8171

★ **Eljegyzés.** Molnár Ella Brassó és Figuli Fri-gyes Keresztényfalva, jegyesek.

— **Kinevezték Bokanovszky utódait.** Párisból jelentik: Az elhunyt Bokanovszky miniszter utódául Lauren Exnac képviselőt, légügyi, Cheront kereskedelmi miniszterre nevezték ki.

— **A Brassói Róm. Kath. Legényegylet folyó hó 19-én, szerdán este 8 órai kezdettel tartja szezonnyitó diszgyűlését.** A gyűlés programjának fő pontja, a nagyváradi legényegyleti kongresszusra kiküldöttek beszámolója. A vezetőség kéri a tagok pontos megjelenését.

★ **Orvosi hi.** Dr. Cămpăanu Livius egyetemi m. tanár, a brassói kórház igazgató-főorvosa és a Diakonisszák-Szanatórium vezető főorvosa, lakásával átköltözve a kórházzal szembe. épült Eforia-házba, (Berthelct-ter), betegrendeléseit itt tartja meg naponta délután 3-4 óra között.

★ **Minden anyag csiszolására Elektrit és Carborundum a legjobb.** Vezérképvislet: Karmayt és Méder, Brassó-Temesvár.

★ **UTAZÁSI ÉS VIZUMKEDVEZMÉNYEK,** városi igazolványok Aronsohn, Menetjegyirodában.

★ **Fizikai és intellektuális fáradtság** eseteiben, legbiztosabb hatású gyógyszer a „Rolistonal.” Egy nagy üveg ára 130 lej. Kapható gyógyszerárakban és drogériákban. Ha nem volna kapható, kérje direkt dr. Al. Iteanu gyógyszerárától, București, Calea Victoriei 82.

után a bírák központja milyen alapokból adminisztrálja magát. Eddig az volt a szokás, hogy a bírák a mérkőzésenkénti 300 lejből 100 lejt a központnak, 100-at a kerületi bizottságnak és 100-at a saját költségeik fedezésére fordítottak. A tagsági díjaik (évi 360 lej) szintén a központhoz folytak be, amely jelentékeny összeget tett ki. A bírák központja a tegnapi döntés szerint ezután csak a tagdíjakból és a vizsgadíjakból adminisztrálja magát, egyéb kiadásokat, (delegálás) a kerületi sportbizottság előlegez nekik.

A bírák régi osztályozását megszüntették. A fokozatok helyébe most a következő kategóriák kerültek: 1. Ifjúsági bíró 18-21 életévig, 2. gyakorló bírák 21-24 életévig és 3. bíró 24 éven túl.

A futballbírók ezentul csak a futballmérkőzéseket látogathatják ingyen. Az ifjúsági bírók csak állóhelyre mehetnek, a gyakorlók és a bírók az eddigi fenntartott páholy helyett a pályatulajdonos egyesület által kijelölt ülőhelyre.

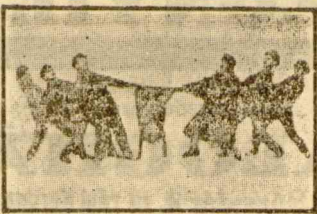
A futballbírák képviselői még a gyűlés folyamán hangoztatták, hogy jogaiknak ilyen megcsoportosítása valószínűleg az egész bírótestület lemondását vonja maga után.

↑ **A vasárnapi mérkőzések.** Brassóban az Olympia pályán kerül eldöntésre a Brasovia-Olympia bajnoki mérkőzés, amely az örök riválisokat állítja egymással szembe. Mindkét csapat sokat vesztett régi, nagy erejéből, de azért még ma is elég erősek ahhoz, hogy a brassói kerületben a második helyre kerülhessenek. A két csapat körülbelül egyenlő erejű, mindkettőből hiányzik egy pár standard játékos. A tavaszi bajnoki fordulóban a Brasovia erősebbnek mutatkozott, a mai helyzet az, hogy a jobban diszponált, szerencsésebb csapat győz. Az Olympia mellett szól a pálya előnye és a tulfanatikus közönség biztatása, továbbá Várhegyi kapus hiánya Fzenkívül a Brasovia csütörtökön erős meccset vívott az Ivriával, s így fáradtan áll ki a pályára. — Előmérkőzést a két csapat kombináltja játszanak. A főmérkőzés félőtkor kezdődik.

Papírszakmában teljesen jártas
főtisztviselőt keresünk

három hazai nyelven levelező, nagyban eladásban gyakorlati legyen. — Ajánlatokat fizetési igényekkel és referenciákkal ellátva RUDOLF POSSE R. T. CLUJ "1588" alatt küldendők.

8132

„REZISTENCA“

konfekció gyár

Központ: EUCUREȘTI, C Văcărești 135.

TELEFON 45-92.

Fiókok: Eucurești, Str. Selari 9.

Déva, Str. Reg. Maria 20.

Brassó, Lensor 30.

A Brassóban, Lensor 30. sz. alatti fiókunk megnyitása alkalmából áruinkat **rendkívül olcsó árban árusítjuk.** És pedig:

Gyermekek öltöny	—	—	Lei	250
Iskolai egyenruha	—	—		850
Gyermekek ruha	—	—		425
Férfi öltöny, cérna	—	—		450
szövet	—	—		1100
Férfi felöltő	—	—		1200
télkabát	—	—		1200
Női kabátok	—	—		1100

Raktáron tartunk szöveteket és mindenféle egyéb férfi ruházati cikket, amelyeknek árai minden

versenyen felül állanak.

Kérjük szíves látogatását, amely alkalommal meggyőződést szerezhet előnyös árainkról és kiváló minőségű áruinkról.

Pártfogást kér:

Az igazgatóság.

IRODALOM, MŰVÉSZET

Ember, aki látta a halált

Bukarest. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A bukaresti szezon tulajdonképpen tegnap este kezdődött Eftimiu új darabjának bemutatásával. A premierre felvonultak a bukaresti előkelő tizezrek. Politikusok, petroleumpanamisták és ellenzéki vezeték egyforma egyenruhát vettek magukra mindnyájan: szmokingban voltak. Az egyik liberális képviselő csak a második felvonásnál lépett be a nézőtérre, kint beszélgetett a folyosón egy ismerőssel, úgy látszik a legfrissebb politikai hírekért feláldozta az első felvonást. Ennek a képviselőnek volt igaza, mert az Eftimiu darab tulajdonképpen csak a második felvonásánál kezdődött és ez a liberális képviselő semmit sem veszített az első felvonással. Ugyanis az első felvonásban csak annyi történik, hogy egy csavargót, aki a vízbe ugrott, a polgármesterjelölt kimentett a biztos halál torkából. Ez az ember az, aki — látta a halált. A darab második felvonásában ez a csavargó nagyon szépen felöltözik, megoldja az összes problémákat, összehasonlítja a szerelmeseket, polgármestert csinál a polgármesterjelölből és hogy az ellenjelölt ki legyen békülve, azt megválasztatja képviselőnek. Mindenki jól jár a darabban csak a szegény csavargó, aki már szembe nézett a halállal, — jár rosszul. Mert a harmadik felvonás végén közös erővel rugják ki mint a fogadatlan prókátort. Szegény csavargó bánatában biztosan megint beleugrott a vízbe, de most már nem volt senki, aki kihozta. Ez az Eftimiu darab tartalma. Eftimiu már lemondott arról, hogy történelmi tárgyú darabokat csináljon és a témáit már az életből veszi. Mind a három felvonás ugyanazon a színen játszódik. Minden malícia nélkül jegyezzük meg, hogy a legutolsó Molnár darab is hasonlóképpen egy színen történik. A titokzatos csavargó viszont nagyon szellemesen beszél, pompás igazságokat vagdos oda és azt sem rohadjuk fel, hogy a bonyodalmakat hasonló ügyességgel oldja meg, mint Molnár Ferenc Ördöge... De Eftimiu új darabja ezért nagyon érdekes és tekintettel arra, hogy a bukaresti lapok egyöntetűen nagyon szívesen fogadták, bizonyos, hogy nagy sikere lesz.

**Megbízható precíz
magyar,
román,
német
francia**

fordításokat és beadványokat vállal
brassói fordítási iroda. Megbízásokat
a kiadóhivatal továbbít.

LEGUJABB

Csak most fizetik ki a kártérítési összeget a decemberi pogrom bánffyhungyadi károsultjainak

Bukarest. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A kultuszminisztériumba most érkezett meg Dan Parten kolozsmegyei prefektus kimutatása a decemberi pogrom okozta bánffyhungyadi károkról. Ámbár a károsultak már többször is sürgették, hogy a kártérítési összeget utalják ki nekik, a kultuszminisztérium a hivatalos kimutatás késedelmeskedése

miatt egyetlen fillért sem fizetett.

10 hónap után a prefektus végre megtette előterjesztését.

A kimutatás értelmében a bánffyhungyadi károsultak a jövő hét folyamán megkapják követeléseiket, melyeknek összege 700 ezer lej körül mozog.

A jilavai fegyházban 31 napja nem evett egy magánhivatalnok

Bukarest. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A jilavai fegyházban Poltenberg Aurel magántisztviselő 31 napos éhségsztrájkba lépett s azóta egyetlen falatot sem evett. A fogoly állapota tegnap életveszedelemmé vált.

szívverése már hosszabb időre kihagy és egész napon át eszméletlenül hever.

Miután a tragédia bekövetkezte minden pillanatban fenyeget, a katonai törvényszék ma rendkívüli vizsgálatot rendelt el az ügyben.

Poltenberg két hónapja elzárva politikai

vétségért négy heti fogházat kapott.

Büntetésének letöltése után azonban a fogházigazgató azon a címen, hogy fogsága alatt szabálytalanságokat követett el, nem engedte szabadon.

Poltenberg demonstrálni akart ez ellen a jogtalan és törvénytelen fogvatartás ellen s ezért éhségsztrájkba lépett, amit még a mai napon is folytat.

Mindez egy politikai fogollyal akkor történik meg, amikor Gaetan és a vacaresti börtön egyéb uri rablőgyilkosai automobilon járnak ki éjszakánként bukaresti randevuikra.

Oriási tüzvész a konstancai kikötőben

Lángbaborultak a petróleumtartályok — Harminommillió kár

Bukarest. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Ma délelőtt 11 órakor a konstancai kikötőben óriási tüzvész pusztított. Eddig még ki nem derített okokból lángragyulladtak a petróleumtartályok és a tűz áttért a Hermes nevű külföldi gabonaszállító hajóra is, mely teljesen elpusztult.

ezenkívül szénne égett a gabonával zsufolt rakterület is.

A kár hozzávetőleges számítás szerint 50 millió lej, melynek jórészeért a vállalatok álláspontra szerint a konstancai tengerészeti hatóság felelős.

Bratianu Vintila hazaérkezett

Bukarest. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Bratianu Vintila miniszterelnök, aki mintegy 6 hetet töltött Franciaországban, ma délelőtt Zsombolyánál átlépte a román határt. A határon Constantin (Bebe)

Bratianu miniszterelnökségi államtitkár fogadta, aki nagybátyjával ismertette a politikai helyzetet. Bratianu csak hétfőn vagy kedden érkezik a fővárosba, a közbeeső napokat Mihaestiben levő birtokán tölti.

Negyvenötmillió arany márkát követel Franciaország a Rajnaterület kiűritéséért

Páris. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Politikai körök értesülése szerint pénzügyi körök sikeresen befolyásolták Briand-t a rajnai tárgyalások kérdésében. Eszerint a kiűrités ellenértékének oly összegűnek kell lennie, hogy Franciaország Angliával és Amerikával fennálló összes adósságait, sőt a hábo-

rus rokkantaknak, özvegyeknek, árváknak fizetendő nyugdíját is fedezhetné.

Ez az összeg mintegy negyvenöt milliárd arany márká. Müller német kancellár ezt az összeget elfogadhatatlannak minősítette.

Briand még Genfben marad, ami azt bizonyítja, hogy okvetlenül létre akarja hozni a megegyezést.

Garázdálkodnak a revizorok a csikmegyei iskolákkal

Hadjárat a felekezeti elemek ellen

Bukarest. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A magyar párt bukaresti irodájához ma csomó csikmegyei felekezeti iskolától panasz érkezett, hogy egyes revizorok törvénytelen eszközökkel lehetetlenné akarják tenni a magániskolák működését. Ugyanis a csikmegyei iskolaügyi hatóságok több felekezeti iskolával közölték, hogy

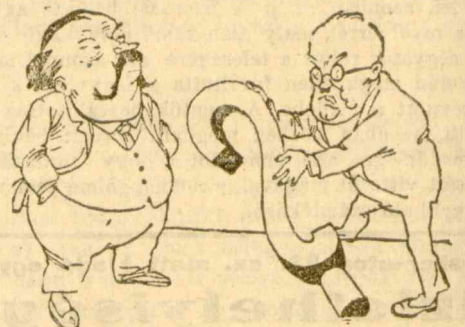
delkezhettek még a szükséges okmányokkal.

De ettől eltekintve, maga a vonatkozó törvény is kimondja, hogy amennyiben a Consiliul Permanent egy éven belül nem határozza meg, akkor az iskola automatickélag folytatja a működését.

az ujonnan kezdődő tanévben csak akkor nyithatnak kaput, ha felmutatják, a közoktatásügyi minisztérium működési engedélyét és a nyilvánossági jogra vonatkozó okiratot.

A revizoroknak ez a követelése súlyos sérelem; ugyanis ismeretes az, hogy a Consiliul Permanent, mely a működési engedélyekről és a nyilvánossági jogokról dönt, eddig csak a középiskolákról határozott s

így az elemi iskolák nem is rend-

Briand Müller-házhoz: — Ne házon a Rajna-terület kiűritéséről, ugyanis hiábavaló minden.

(Prawda)

BÉBI

VAGY

AZ ELSŐ SZERELEM

REGÉNY. Írta: MÁRAI SANDOR

(Copyright by Pantheon)

(34)

— Hány éves?
— Ötvennyolc.

Huszonöt éve élek Kudlicsek közelében, de csak ma tudtam meg róla valami közelebbit. Hogy ötvennyolc éves. Csakugyan, mikor idehelyezték, milyen jósképi, kifent bajuszu, tekintélyes fiatalember volt Kudlicsek! Emlékszem rá, ahogy az intézet kapujában állott a nagy kolomppal a kezében, tekintélyesen, jókedvűen, respektust és barátságos tiszteletet terjesztve maga körül. Akkor élt még a felesége is, egy nyájas kövér asszony, akit soha nem láttam másképp, mint a pedellusi lakás ajtajában, egy asztal mögött, óriási halom sonkás- és vajaszemlye mögött.

Akkor valószínűleg még bort ivott Kudlicsek. Fiatal volt, jómódu és egészséges. Itt esett össze a szemem előtt, ilyen másféle emberré s én nem vettem ezt az összeesést soha észre. Ma senki már, egy részeges aggastyán. Hajlott a háta. Én meg emlékszem rá, mikor egyenes háttal, kipeckelten, fekete bajuszal állott a kapuban...

... de én? Hát én? Én most milyen vagyok? És milyen voltam akkor? A konferencia asztal mögött, ahol ültem, hátam mögött sorban a falon lógtak az osztályfőnöki csoportfelvételek. Harminc, talán több is. A legtöbbjén rajta vagyok. Az első képen még kellemes keresni, ott a sarokban, én is ilyen peckesen állok, mint valaha Kudlicsek. Kis fekete bajuszom van nekem is; ezt a bajszot a legnagyobb gonddal nőresztettem, mert túlságosan fiatalnak éreztem magam. Az utolsó tavalyról készült. A közepén állok én, az igazgató mellett, mint rangidős.

Vajjon hogyan lát engem Kudlicsek? Nem merem megkérdezni. Egy koronát adtam neki pálinkára. Azt hiszem, senki nem iszik magáért az ivásért. Mindenkinek valami oka lehet, hogy igyon.

November 8. Ma nagyon felizgatott ez a história. A történelemtanár. Délben odajött hozzám a tanárház és izgatottan mondta:

— Kérlek — mondta —, ha tehetsz valamit, lépj közbe, Ez türethetetlen így. Kérlek, én csak ma tudtam meg, hogy mi itt felügyelet alatt állunk.

— Felügyelet? Hogyan? — kérdeztem ijedten.

— Biztosan te is, kérlek. Mind, ahányan vagyunk. Minden tanár. Az igazgató megbízást adott Kudlicseknek, hogy készítsen jegyzeteket rólunk, hány perc késéssel érkezünk reggel az intézetbe? Erre? Kudlicsek a spion. Minden délben jelentést tesz az igazgatónak. Van egy listája a mi névsorunkkal. A tanárok névsorával. S a pedellusi fülkéből minden reggel meglesi, hány perc késéssel érkezünk. Délben odaadja a listát az igazgatónak. Én kérlek tegnap elaludtam egy kisse. Csak pár percet, tudod. Az este egy kis murj volt. Negyed kilencre jöttem be. Na, nem dült össze az épület. Az osztály is csendben volt. — Kérlek, erre tegnap...

— No?

— Felhivatott az igazgató... Hogy késtem. S ez forduljon elő. Kérlek, ez türethetetlen. Megalázó. Ez válatos. Ezt mi tanárok nem tűrhetjük. Hogy Kudlicsek spionkodjon ránk! Ezt az egész szisztémát! Egy látszik, reám pikkje van az igazgatónak. Tudod, mert én...

— De kedves fiam... — mondtam neki a legnagyobb zavarban, — hát te ezt nem tudtad?

— Mit? — kérdezte megdöbbenve.

— Hát... Hogy Kudlicsek és az igazgató... Hogy mindent bejelent neki?... Te ezt nem tudtad?... Hogy hánykor jönnek és különben is, hová járunk, mindegyik... Te ezt nem tudtad?... —

— Nem — mondta sápadtan.

— De... hisz ez így van, mióta én itt vagyok — mondtam neki.

Maga elé nézett:

— És te... — kérdezte megrendülve —, se te... se más... soha nem szólt... Senki?

— Soha senki — mondtam neki.

— Az más — mondta aztán. — Az persze más. Ha így van...

Vette a kalapját és elment — utána akartam menni. Szegény fiu... Hát mit képzelt? Szegény fiu. Mit képzelt egy ilyen fiu.

De a história felizgatott. Ne tehetek semmit. Irreális, hogy ezt nem tudta? Hiszen ez természetes, hogy az igazgató figyeltet minket.

November 9. Ott voltam a keresztelőn. Olyan volt, mint a többi keresztelő. Érdekes, hogy a halotti szokásai semmiben nem különböznek a keresztelő szokásaitól. Ugyanolyan a leveleket ottünk, bort ittünk s beszédeket tartottak. Rosszul éreztem magam. Nem megyek megint egyhamar keresztelőre.

(Folytatása következik.)

KÖZGAZDASÁG

A kereskedők országos mozgalma az új vámtarifa miatt

Bukarest. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A galaci kereskedőszövetség kezdeményezésére az ország összes kereskedői mozgalmat indítottak az új vámtarifával kapcsolatos sérelmeik miatt. A szövetségek főleg azt kárhoztatják, hogy a vámtarifa összeállításánál a kormány az ipar minden kívánságát tekintetbe veszi, az egyes tételek megvitatásánál a nagyipar képviselői személyesen is megjelennek, ellenben:

a kereskedők még azt sem tudják, hogyan állanak a munkálatok, amelyek az ő szempontjaikból is existenciális jelentőségűek.

A kereskedők a napokban memorandumot nyújtanak át a kormánynak s ebben kérik sérelmeik orvoslását.

A kormány zálogba adta a Nemzeti Bank aranykészletét, csak hogy előleget kapjon a kölcsönre

Bukarest (A Brassói Lapok tudósítójától.) Az Adeverul mai száma a kölcsöntárgyalások kulisszatitkainak olyan részletéről számol be, mely ha tényleg igaznak bizonyul, kétségtelenül súlyosan megrendíti a kormány már amúgy is bizonytalan helyzetét. Ismeretes olvasóink előtt, hogy a kormány már hónapokkal előbb nagy garral bejelentette, hogy sikerült a külföldi bankároktól a nagy kölcsönre egy husz millió dolláros előleget kapni. Azonban minden hivatalos bejelentés dacára, a külföldi bankárok nem fizették ki az előleget. A parlament rendkívüli ülésén egy törvényjavaslatot szavaztak meg, mely szerint a parlament felhatalmazza a kormányt, hogy „elfogadhatja” ezt a huszmillió dolláros kölcsönt, azonban a törvényjavaslat szövegéből kiderült, hogy tulajdonképpen nem is előlegről van szó, hanem egy külön kölcsönről, melyet a kormány csak nagyon rövid időre kaphat és amelyet azonnal ki kell fizetnie, ha a tényleges nagy kölcsönt megkapja.

Az Adeverul leleplezése szerint azonban a tényleges helyzet sokkal szomorubb, mint ahogy képzeltük. A kormány, csak hogy megmentse bizonytalan helyzetét és világgá kürtölhesse, hogy már előleget is kapott, a kölcsönre zálogba csapta a Nemzeti Bank aranytartalékát és erre a zálogra akarta felvenni a husz millió dolláros kölcsönt.

A Nemzeti Bank már évekkal elhelyezett az Angol Bankban 98 millió arany lejt és ezen arany készlet értékéig, tehát husz millió dollár erejéig folyószámlát nyitott a kormány részére az Angol Bank. Ez az aranykészlet évek óta arra szolgált, hogy a lej ingadozását megakadályozzák. Annak fontos volt ez a tartalék arany, hogy amikor a kormány elhatározta, hogy Ferdinánd király arcképével aranyérmeket veret, nem nyultak ehhez a husz millió dollár értékű aranyhoz, hanem az országból szállítottak ki aranyat az érme veréséhez.

De Bratianunak sürgősen valami „eredményt” kellett produkálnia, meg kellett mutatnia, hogy a külföld teljesen megbizik a liberális kormányban. Ezért a következő kaeskarings pénzügyi művelethez folyamodott: a Blair londoni nagy banknál felvett huszmillió dollár kölcsönt és a kölcsön fedezetére zálogba adta az Angol Bank pincéjében őrzött aranyérmeiket. Már az volt, hogy a londoni bankcég kifizeti a husz millió dolláros kölcsönt, amikor közbe lépett az Angol Bank. A román kormány ugyanis időközben ezt a husz millió dollár értékű aranytételt megterhelte már különböző költségekkel és az Angol

Bank nem volt hajlandó az arany letétet átadni a Blair bankcégnek amíg a román kormány az eddigi adósságait, körülbelül tíz millió dollárt ki nem fizeti.

Bratiapu Vintila most már erre is hajlandó lett volna. Kifizette volna az Angol Banknál levő tíz millió dolláros adósságot, fizette volna azt a magas kamatot és a kölcsön jutalékait, csak hogy megmutathassa idehaza, hogy ő mégis csak kapott előleget. Az igaz, hogy ebből a husz millió dolláros előlegből nem maradt volna csak körülbelül nyolc millió dollár, de ezzel ugylátszik csak keveset törődött Bratiapu.

A Nemzeti Bank vezetősége világosította fel aztán Bratiaput, hogy ha ilyen módon történik az „előleg” felvétele, az katasztrófális következményekkel fog járnai az országra.

És csak ekkor mondott le Bratiapu a pénzügyi műveletről.

Tehát ez az oka annak, hogy a nagy hűhóval bejelentett husz millió dolláros előleget nem kaptuk meg.

Fiatal hivatalnok

ki a román nyelvet szóban és írásban bírja, vasuti irodánk részére azonnali belépésre kerestetik

Írásbeli ajánlatok tisztelettel igények és referenciák megjelölésével alábbi címre kéretnek:

SCHENKER & Co.

nemzetközi szállítási részvénytársaság

Brassó, Szt.-János-u. 24

8169

A Firedler-féle szabadalmazott

GAMMA

hajnövesztő

2953

egyszermind hajhullás, korpásodás, hajmolyosodás legtekélyesebb gyógyszer

Orvosilag kipróbálva és ajánlva!

Kapható minden gyógyszerárban és drogériában valamint a vezérképviseletnél:

ROZSNYAY gyógyszerár, ARAD

Ócska sárga rezet vásárol

minden mennyiséget

„Runomi” fémárugyár

8176

Brassó, Vasut-u. 37-39

W. D. »HANOMAG« TRAKTOR

28/32 lóerős beépített regulator és szíjtárcsával petroleum üzemre háromvasu ekével. Német gyártmány, feltétlenül megbízható olcsó üzem. Azonnal szállítható minden szereléssel raktárról. Igen előnyös árban és igen kedvező fizetési feltételek mellett

»INDUSTRIAL« KERESKEDELM I- ÉS IPARI R. T.

TIMIȘOARA IV., Strada I. C. Bratiapu No. 3. (Uri-utca)

Táviratok: Indus'ria. Telefon 9-14. Árjegyzék ingyen és bérmentve!

Brassói képviselet: „Gépvásár”

922

APRÓ HIRDETÉSEK

Egy szó ára. 6 lei. Vastagabb betűvel 12 lei. - Előírt keresőknek 250% emelvény. - Legkisebb apróhirdetés fra 60 lei. Ugyanazon szövevű apróhirdetés többszöri feladása esetén minden harmadik fizetett megjelenés után egy ingyen-megjelentést adunk. **Mindetesi díjak előre fizetendők.** - Csak vállalkozókkal foglalkozunk. - Kérdezők kérdésekre válaszolunk.

Minden előfizetőnek, aki az előfizetési díjat minden hátralékban, mindaddig, amíg előfizetése tart, havonként egy tíz-szavas apróhirdetést teljesen ingyen közölünk a Brassói Lapokban. Aki valamely hónapban az ingyen hirdetésre szóló jogát nem veszi igénybe, az a következő hónapokban az elmulthónapokra visszamenőleg ezt a jogát már elvesztette. Ezzel szemben azonban joga van minden előfizetőnek későbbi, ezután következő hónapokra szóló jogát előre igénybevenni, még pedig annyi hónapra, ahány hónapra az előfizetési díjat ténylegesen előre befizette.

Vétel — eladás

Olcsón eladó: egy maide nem teljesen új szalonbutor, antik falóra, íróasztal, könyvtárvány, tónál, tükör, képek rá-
na-val, összehajtható mat-
-acos és politurozott ágyak
mosdó, fali tükör, szalma-
-szakok, gázrechaud, de-
-mijon, vasaló, vasaló-
-deszka, gyümölcsstartó,
-zsírosbűdönök, szétszed-
-hető hombar és egyéb
-tárgyak. Megtekintetők
naponta d. u. 3-5 óráig
Szent János u. 7. emelet
8129

Eladó ház Sztás-utca
114 sz. alatt. Érdeklődni
ugyanott 8152

Eladó egy 13 soros üzem-
-képes vetőgép Nagy Lajos
Homorod 2. E 3186

Kolozsvártól 10 km-re
fekvő jól jövedelmező két
járata motoros malom,
építő olajgyárral szűg-
-sen eladó. Ertekezni Fie-
-lea János Dumbraveni,
Tarnava-mica. E 3187

Gramofont csak a „Hym-
-men“-nél vegyen Sepsi-
-szentgyörgyön. 7525-10

Keresek megvételre két-
-személyes kis autót. Aján-
-latot „Készpénz“ jellegre
a kiadóba kérek. E 3188

Prima minőségű préselt

széna

bárhova szállítva (ex-
-porta is) **eladó.** Cim:
Chibzu, Gara Băești
(jud. Hunedoara). 8178

Kávéházi berendezés, bili-
-árdokkal együtt azonnal
eladó. Bővebbet **Elite**
-kávéház Brassó. 8173

Bélvároshoz közel csa-
-ládi ház eladó vagy bére-
-adó. Ertekezni Adler Kapu-
-ucca 14. 8170

4-6 H. P. Benzín, vagy
-petroleum stabil-motort
ármegjelöléssel megvé-
-telre keres „Vultur gép-
-javító“ Mercurea-Ciuc. 8168

Kender és lentermelők,
-tilológép kézihajtással
„Scharmüller“ gépműhely
Sighisoara. Kérjen áraján-
-latot. E 3189

Üzemképes gyapjufonó,
-előkészítő, fésülő, tepő-
-hinta, posztóvanyoló ju-
-tányosan eladó Segesvárt
Hűl ucca 25. E 3190

Alkalmi vételi Eladó
20 méter C. Jacob. Höl-
-tőveny. 8179

Vulkanizáló berende-
-zést keresek megvételre.
Teodor Burian Turda Re-
-gina Maria 15. 8166

Hibás lábua Szatmá-
-ron **Klancza** ortoped
mű-cipész készítményei
elsőrangúak Kazinczy-u.
24 szám. E 3174

Eladó előnyös árért ház
üzlethelyiséggel, 2 szoba
konyha, kert, nagy pince,
nagy udvar. Cim 8175 sz.
alatt a kiadóban.

Traktor 1030-as MÁV
-cséplő szekrényvel, hár-
-mas ekével eladó Puskás
Csikszentgyörgy. E 3173

Eladó egy Singer szabó
-varrógép és egy ebédő
-diván. Rét-utca 2. 8165

Elköltözés miatt sürgő-
-sen eladó gazdasági ház
mely korcsma-üzletnek is
megfelel. Cim E 3172 sz.
alatt a kiadóba.

Teljesen felszerelt prima
-birtokot négyszáz holdig
keresek bére város kö-
-zelében. Cim: E 3171 sz.
alatt a kiadóba.

Használt biliárd asztalt
-felszereléssel vennék Cim
E 3170 sz. a. a kiadóba

Egy gyermek ágy és
-plüss seylon eladó. Cim
E 3165 sz. a. a kiadóba.

Keresek megvételre mel-
-lék kosarat „Sarolea“ mo-
-torkerékpárhoz Cim E3168
sz. alatt a kiadóba.

Eladó 20 tavaszi méh-
-raj kasban egy kaptár-
-ban Kerekes tanítónál,
Krizbán. E 3162

Nagyobb filodendrak ju-
-tányosan eladók, Miklós
Fekete-ucca 27. E 3160

Nagyon olcsón eladó
egy francia antik garni-
-tura Gersch kárpitosnál.
Hosszu-ucca 51. E 3158

Tractoros cséplőgarnitúra
120000 leiért eladó. Üzem-
-ben megtekinthető. Cim:
Ádám Atilla Zagon, E3155

Tacskóköltyök törzsköny-
-vezett szülőktől pedigre-
-vel, olcsón kaphatók. Rö-
-vidszőrűek Prizlopkenel
Borod, jud. Bibor. E3177

Valódi havasi málna-
-szörp legolcsóbban be-
-szerezhető Vermesynél,
Gromes-ucca 20. Ugyan-
-ott **Gramofonok**, tük.
lemezek. E 3177

Jókarban levő Brenna-
-bor gyermekocsi olcsón
eladó. Kosminsky Fekete
ucca 43. szám. Érdeklődni
3-5 ig. E 3153

Egy családi ház eladó
Gőzfűrdő-ucca 30. E3151

Egy jól bevezetett üz-
-leti ház pékséggel, beteg-
-ség miatt eladó. Cim a
kiadóba. E 3150

150 darabból álló 12
-személyes monogramm
-nélküli gyönyörű evő-
-eszköz és egy piano
eladó dr. Körner ügy-
-vednél Timisoara Str.
Brediceanu 2. E 3137

**Sárga kanna
fekete sávval**

**Elpusztulnak legyek, szúnyogok, hangyák,
poloskák, svábbogarak, molyok, bolhák stb.**

Óvakodjunk az utáztatóktól! Csak eredeti, plombált Flit-kannát fogadjunk el!

Kizárólagos vezérképviselő:
Drogherie Standard
Bucuresti, 2. Strada Zorilor

318 éves Stradivariusz
gyártmányú concert hege-
-dum eladom. Cim: E 3145
szám alatt a kiadóba.

Színes képes lapokat
természetűen vetítő gé-
-nem eladó. Alexa Ferenc
Dumbraveni. E 3136

Bérbeadom 85 holdnyi
-birtokomat Kovásznán,
Azonnal átvehető. Idősb
Benke Imre. E 3139

Kovácsnán Fekete Ár-
-pádnénál csaknem új sza-
-lon berendezés eladó. Ér-
-tekezni ugyanott. E 3140

Veszek használt, de jó
-állapotban levő beteg-
-tőlő kocsi. Ajánlatokat
kér a Szövetkezet Arcus
Jud. Treiscaune. E 3181

Állást keres

Román nyelvet perfek-
-tül bíró magyar leány
nevelői állást keres azon-
-nali belépésre. Érdeklődni
a kiadóhivatalban 8172
sz. alatt.

Mérlegképes könyvelő
-többévi gyakorlattal órai
-könyvelést jutányosan
vállal. Cim E 3183 szám
alatt a kiadóban.

Házvezető fizetéssel
megy bárhova Cipău, Tar-
-nava-Mică Turóczi Kál-
-mán. E 3157

Helyettes-, ideiglenes-,
-házi- vagy romántanító-
-nak ajánlom. Cimem
a kiadóba. E 3176

Nem kiáltó reklám, hanem kézzelfogható valóság

hogyan jelentékeny pénzt ta-
-karít meg

ha szükségletét
a legutolsó őszi és téli
ujdonságokat dus vá-
lasztékban képviselő
üzletünkbenől szerzi be.
Eredeti bécsi és párizsi
modellek.

Női, bakfi és gyermekkabátok-
-ban, ruhákban, szörme és bő-
-kabátokban a legegyszerűbbtől a
-legfinomabb kivitelig.

Látogatóinkat nem fészélyezi
vételkényszer,
de egyetlen látogatás is meggyőz minden-
-kit, hogy

szolid és pontos kiszolgálás
és elsőrangú árunk
olcsó áron való eladása
fő üzleti elvünk.

„JULIETA“ női ruha
-áruháza.
Brassó, Kolostor-u. 5.

29 0-2

Házvezetőnek ajánl-
-kozok özv. uriaszony plé-
-bániára vagy földbirtokos
-családhoz. Cim: E 3169
sz. alatt a kiadóba.

Fiatl, Pesten végzett
-kulturmérnök betonépítés,
-földmérés, középítés, hid,
-viz, vasutépítésben kép-
-zett, állást keres. Cim:
E 3155 sz. a. a kiadóba.

Fiatl fűszer, csemege,
-gyarmatár kereskedő-
-ségét koszt és ellátással
-állást keres. Szíves meg-
-keresést 8167 sz. alatt a
-lapkiadóba kér.

Házaspár állást keres,
-az asszony szakácsnő és
-férje házmesteri vagy ha-
-sonló foglalkozást. Cim:
8181 sz. alatt a kiadóban

Női kalapüzletbe per-
-fekt masamod, aki eladás-
-hoz is ért, állást keres.
Cim: E 3147 sz. alatt a
-kiadóba.

Fiatl uriaszony ház-
-vezetőnek elmenne ur-
-hoz vagy plébániára. Le-
-velek „Azonnalra“ a ki-
-adóhivatalba. E 3178

Állást nyerhet

Elvállalok műfaragá-
-szati munkákat műaszta-
-losok, magánosok részére
-művészi kivitelben. Cim:
E 3138 sz. a. a kiadóba.

Önálló tűziemberek,
-nem kiségitők) helyet-
-nek az aradi „Astra“
-gyárba. 8160

Kereskedő tanulóknak.
-lehetőleg román, magyar,
-német nyelvbeszélő erő-
-telles flut felvesz Bardocz
-Márton fűszer-, vas-, tex-
-til-kereskedése Sânsimion
-Județul Cluc. E 3144

Helvettes római kath.
-tanítónőt keresek október
-1-étől. Cim: Iskola igaz-
-gatósága Clumani. E3168

Ügyes tanulóleányka ci-
-pőfelső rész készítéshez fel-
-vétetik. Bieber, Buzasor 9
8128

Keresek azonnali be-
-lépésre elsőrendű fény-
-képességűt, aki a fény-
-képezést minden ágában
-járatos. Cim a marosvásár-
-helyi fiókiadóban. 8137

Keresek női fűszer-
-kereskedő segédet. Aján-
-latok eddigi működési
-helyek megjelölésével
-Gráb Mór Toplița címre
-küldendő. 8137

Fiatl, magyar házve-
-zető, aki a román nyel-
-vet is érti, jó gazdasz-
-szony, egy személy mellé
-regáti házhöz faluba, ke-
-restetik. Gyors és részle-
-tes ajánlatok „M. S.“ je-
-ligére a kiadóhivatalba
-kéretnek. 8183

Felvétetnek azonnali mun-
-kába: kerékgártók, asz-
-talosok, kocsifényező,
-akik autokarosszéria mun-
-kában járatosak. Kovács
-Ignác, Hosszu-ucca 131
8182

Három jobbhabból való
-tanulóleányt teljes ellá-
-tással felvesz Rákosi Já-
-nosné, Román Templom-
-ucca 57 sz. E 3184

Lakás

Lakótársnak keresek
-intelligens urleányt.
Cim: 8161 szám alatt a
-kiadóhivatalban.

Elegánsan butorozott szo-
-ba egy vagy két személy
-részére külön bejárata
-kiadó Raktárház-ucca 28
-Gergely Kelemen. E 3161

Különbejárata butoro-
-zott szoba tüdőszoba
-használatával azonnal ki-
-adó. Kert-u. 5 Derzsiniél.
E 3182

Lakótársnőt keres azon-
-nalra, külön szobahaszna-
-latával ur család belváros-
-ban. Cim E 3185 szám
-alatt a kiadóban.

Berbeadó üzlethelyiség
-Bodolán, Sándor Károly-
-fete. Érdeklődni Erdélyi
-Andrásnál, Pütkerecen.
E 3166

Uccai lakás 2 szoba
-konyha, fiatal párnak okt.
-1-től kiadó. Cim E 3145
-szám alatt a kiadóban.

Uccai butorozott szoba
-1-2 személynek kiadó
-Közép-u. 3. E3149

Sztás-ucca 26a. szám
-alatt egy különbejárata
-szoba azonnal kiadó.

Szent János-ucca 20 sz
-nagy üzlethelyiség azon-
-nalra kiadó, esetleg iro-
-dának is. E 3164

Kiadó 3 szobás modern
-lakás, azonnal beköltöz-
-hető. Rét-ucca 2. 8164

Házasság

Feleségül vennék fess
-és fiatal nőt, aki vendéglő-
-vezetésében segítségemre
-volna s akinek vagyo-
-nomnak megfelelően leg-
-alább 500 ezer lei hozó-
-mánya van. Komoly aján-
-latokat „Körösparti csap-
-lókné“ címen továbbít
-a kiadóhivatal. 3191

Keresztény 30 éves előkelő
-társadalmi állású és vago-
-nos fiatalember nem feltétlen
-vagyonságú hölgyek ismeret-
-ségi keresi komoly

házasság
-céljából. Leveleket „Bank-
-igazgató“ jellegre a kiadóba
-kérek. 3010-3

Férjhez mennék 40-50
-éves vidéki földbirtokos
-hoz, feltétlenül jó család-
-ból. „Vagyonom nincs“
-jellegre. E 3179

Állami hivatalnok 20-30
-éves szerényebb igényű
-urilányokkal megismer-
-kedne házasság céljából.
-Nemzetiség mellékes Pon-
-tos című leveleket fény-
-képpel „Ideális“ jellegre
-a kiadóba kérem. E3180

Vegyes

Hegesztünk elektro-
-mos motor fejeket, tanga-
-lyeket, mindenféle gépré-
-szeket teljes garancia
-mellett Friedrich Testvé-
-rek hegesztő telepe, Ti-
-misoara. 824

Utazók Szatmáron ál-
-lomással szemben Hotel
-„Park“ tiszta szobák orl.
-kőser izletes konyha 8120

Állandó autovezetési
-szakiskolát tart hölgyek
-és urak részére Balás
-Brassó. E 3149

Impresszáriót keresek vi-
-lágreordu produkció fi-
-nanszírozására. Leveleket
-„Brassói Lapok“ szatmári
-fiókiadóhivatalához.

A legjobb bádógos és
-szerelő munkák Novák
-Béla bádógosnál Gheor-
-gheni. E 315

Szatmáron, Bosch és
-egyéb autovilágítások,
-Radiókészülékek javítása
-Sztójka Str. Olteanu 8.